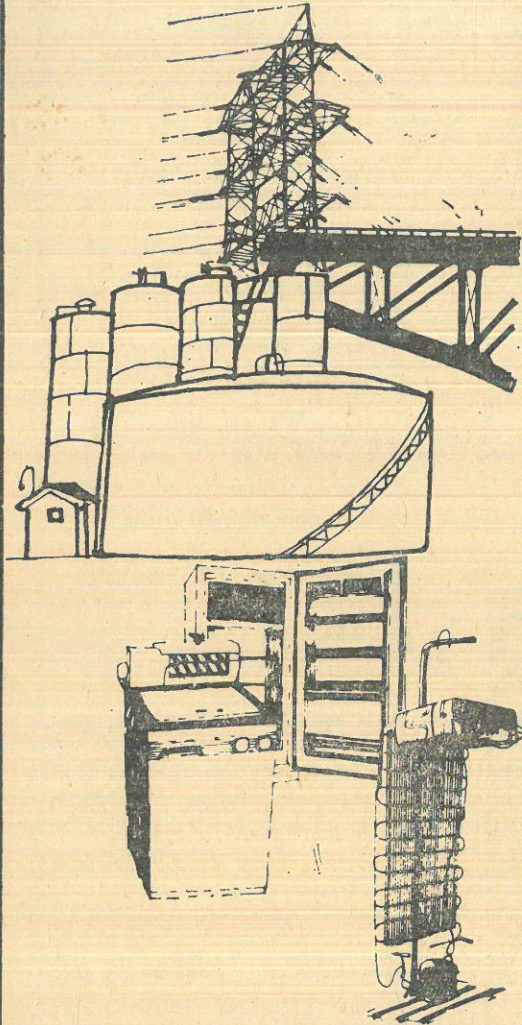

Profilo'nun faaliyet alanları

ELEKTRİKLİ EV EŞYALARI:
Buzdolabı, çamaşır makinesi,
elektrik süpürgesi, elektrik ocağı...

**MUHTELİF
İNŞAATLAR İÇİN
ÇELİK KONSTRÜKSİYON:**

Fabrika, köprü, elektrik direği,
prefabrike evler,
akaryakıt tankları...

ve
**EKOVAAT,
SOĞUTUCU SİSTEM,
ELEKTRİK MOTORLARI...**

PROFİLO SANAYİ. VE TİCARET A.Ş.
2. Taşocağı Sok. 26 - 28,
Mecidiyeköy, İstanbul

(Manajans: 401 — 50)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

NİSAN 1979

İÇİNDEKİLER:

Türk Boylarından Alçınlar Üzerine	Prof. Dr. M. Kemal ÖZERGİN
Sazgâirlerinden Meydan Edilme ve Sohbetler	Murat URAZ
Harput Manileri — 2 —	Asist. Fuat ÖZDEMİR
Deve Donanımı ve Deve İle İlgili Bilgiler — 2 —	Naci EREN
Gaziantep Halkbiliminde Kurt	Cemil Cahit GÜZELBEY
Bünyan Halk Edebiyatından Bazı Örnekler	Dr. Nevzat GÖZAYDIN
Milliyet Sanat Folklorik Yazılar Bibliyografyası —1—	İ. Ü. NASRATTINOĞLU
Liselerde Turizm, Folklor ve Sanat Eğitimi —2—	T.F.A.
Askerlik Üzerine Derlemeler — 3 —	Doğan KAYA
Ders Veren Türk Masalları «Fabl'lar» — 3 —	Hasan Lâtif SARIYÜCE
Paşa Kayaları Efsanesi	Ali Osman GÜZEL

BİZE GELEN KİTAPLAR

SAYI : 357

LİRA : 10

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

HER YERDE HER ZAMAN
hizmetinizde

T.C.ZİRAAT BANKASI

(Basın: ... — 38)

EN KÜÇÜK
TASARRUFLARINIZA,
BÜYÜK
TASARRUFLARINIZ
GİBİ DEĞER
VEREN BANKA

AKBANK

**ANADOLU
BANKASI**
SİZİN EŞİNİZİN
ÇOCUKLARINIZIN
KISACASI
AİLENİZİN BANKASIDIR

(Folklor: 40)

(Folklor: 39)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALK BİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HINÇER

No. 357

NİSAN 1979

YIL : 30 — CİLT : 18

TÜRK BOYLARINDAN ALÇINLAR ÜZERİNE

Yazan : Prof. Dr. M. Kemal ÖZERGİN

Alçınlar, eski çağlardan beri bilinen büyük bir etnik topluluktur. Onların aslında bir «uruklar birliği» olduğu da düşünülebilir. Alçın'ın milât sıralarından başlayıp günümüze dek uzanan yirmi yüzyıllık geçimi oldukça az biliniyor. Onların tarihleri boyunca Altın yış'dan batıya, Kıpçak Bozkırına doğru yayıldıkları ve oradan bazı toplulukların Mısır'a da geçtikleri tesbit edilmiştir. Alçın'dan kalmış uruklar günümüzde, Batı Türkistan ile Doğu Avrupa'daki bir kaç Türk ilinin yapısında küçük uruklar halinde bulunmaktadır.

Alçınlar, oldukça eski etnik topluluklardan biridir. Bazı kaynaklarda, yetersiz de olsa, onlar hakkında küçük kayıtlar ve bilgi kıvrımları bulabiliyoruz. Bu bilgilerin ilk yüzyılları tantanları pek yetersizdir. «Alçın» sözcüğü üzerinde bir araştırma yapılmamıştır. Bu boy adının nasıl verildiği ve anlamı şimdilik belli değildir.

Alçın'ın bilinen en eski yurdunun «Altın yış (şimdi: Altay bölgesi)»da olduğu sanılır. Milât başlarında yine bu Altın yış ile onun batısında, Ertiş ırmağı'nın orta boyuna doğru uzanan bozkırda yayıldıkları anlaşılıyor. O halde bu ilk yüzyıllarda Asya Hunları (Çin: Hsiung-nu)'nın boybirliği içinde olmalıdır.

Daha sonraları, günümüzde «Kazak bozkır» denilen geniş alanda dağıldılar. Alçınlar'ın VI. - XII. yüzyıllarda, o bozkırda hâkimiyet kurmuş bulunan Türk devletlerinin sınırları içinde kaldıkları sanılıyor. Bu devletler, VI. - VIII. yüzyıllarda Kök-türk Kağanlığı, VIII. - XI. yüzyıllarda

Kimek Hakanlığı ve XI. - XII. yüzyıllarda Kıpçak boybirliği olarak sıralanabilir. Öte yandan onların daha bu eski yüzyıllardan kendi il düzenlerini yitirmiş bulduklarını, bir kaç göçerevli Türk topluluğu içinde dağılmalarından anlıyoruz.

XI. yüzyılda, Alçın'dan bir kısım uruklar, Kıpçaklar'ın pek kalabalık boyları ile birlikte yola çıkıp, batıya doğru göçtüler. Bu hareket sırasında onların, Kargıllar arasında buldukları anlaşılıyor. Böylece XI. - XII. yüzyıllarda, Doğu Avrupa'da Kıpçak bozkırı ile günümüzdeki Kırım'da bulunan Kıpçak, Kuman, Peçenek, Uz vb. gibi Türk boyları arasında bazı Alçın uruklarının da yer aldığını biliyoruz.

XIII. yüzyılın ortalarına doğru bütün Doğu Avrupa'yı hâkimiyeti altına alan Moğul istilâsıyla, onların idaresini öteki Türk illeriyle birlikte tanımak zorunda kaldılar. Bu yüzyılın ikinci yarısında, Moğul idarecilerin siyasi gücü zayıfladığı sıralarda, Alçınlar'ın çoğunluğu bu kez doğuya doğru göçe başladı ve orada yeni kuracak illere katıldı. Böylece Alçın'ı artık Nogaylar, Özbekler ve Kazaklar arasında bulacağız.

Alçın'dan bir veya bir kaç uruk, XIII. yüzyılın sonlarında, Altınordu'dan Nogay Beg (ölm. 1299) çevresinde toplanan ve «Nogay ordası» denilen yeni etnik topluluğun temel yapısı içinde yer aldı. Bu boy düzeni «Yıdı san» toplu adıyla anılan yedi uruktan oluşmuştur.

Yine bu XIII. yüzyılın ikinci yarısında, Mısır'a götürüldükten sonra «Bahriler» diye tanınmış hükümdarları çıkaran Kıpçaklar'ın yanında Alçın'dan da topluluklar bulunuyordu. Orada

1250 yılından 1389 - lara dek hüküm süren bu Kıpçak soylu hükümdarların hizmetinde kalıp, Memlûklüler Sultanlığı'nın devlet idaresinde mühim başarılar gösterdiler.

XIV. yüzyılın ortalarında, Altınordu'nun doğuda bulunan ve Seyhun (Sırdarya) ırmağı'nın aşağı boyu doğu kesiminde uzanan bozkıra göçürülen Kök-ordu boyları arasında Alçın da bulunuyordu. İşte bunlar, yeni kurulan Özbek ilini oluşturdu. Batı Türkistan'daki kuruluşundan beri Özbek boy düzeni içinde ve «Neseb-nâme»nin 92 boyu arasında Alçın da anılmaktadır. Ancak bu 92 topluluk arasındaki Alçın'ın sayısının oldukça az bulunduğu ve sınırları da gittikçe azaldığı anlaşıyor.

Ertesi XV. yüzyılın başlarında, Batı Sibiryası'nın güney kıyısında yeni ortaya çıkmaya başlayan Kazaklar arasında Alçınlar da bulunuyordu. Yine bu yüzyılın ortalarında, Kazakların batısında ve Yayık ırmağı ile İdil'in aşağı boyu arasında göçerevli yaşayan Nogaylar'ın «Yidi san» diye anılan yedi uruğundan birinin Alçın olduğu biliniyor.

Kaynaklardaki XVI. yüzyıla ait bilgilerden onların bu yüzyılın ortalarında Aral gölü ve Balkaş'a doğru yayılan Kazak boy düzeni içinde buldukları ve onun temel boylarından sayıldıkları ortaya çıkıyor. Onların güneyinde, Seyhun ırmağı'nın aşağı havzasında yaşayan Özbek boylarının ise Alçın, Kıpçak, Mangıt ve Khitay oldukları öğreniliyor.

Alçınlar XVII. yüzyılda, Batı Türkistan'daki siyasî hareketlerde yer aldılar. Özbekler'in imtiyazlar tanınmış boyları arasında, Belh yöresinde kalan Alçınlar da vardı. Özbek hükümdarı Subhân-kulı Han (1680 - 1702) tahta çıktığında, bu ayrıcalığı kaldırmaya girişince, 1680—81 sıralarında bir çok boy ile birlikte Alçın da ona karşı ayaklandı. Ancak bu ayaklanma çabuk bastırıldı.

XIX. ile XX. yüzyıllarda yapılmış araştırmalarda, Alçınlar artık küçük bölüntüler halinde Batı Türkistan'da Kazak Özbek Karakalpak illerinin asıl yapılarında ve Doğu Avrupa'da Başkurt, Tatar (Kazan Tatarları), Nogay (Kuzey Kafkaslar ile Kırım'daki) toplulukları arasında bulundu.

Son yüzyılda aralarında Alçın'dan bölüntüler bulunduran Türk illerini şöyle gösterebiliriz: A. Batı Türkistan'daki Kazak boy düzeninde

Kazak Türkleri'nin koskoca yapısında yer

Bize gelen B KİTAPLAR

© Meâh Cevdet Anday: «SÖZCÜKLER» Kitapta yazarın bütün şiirleri Yaşarken, Teknenin Ölümü, Güneş Saati, Zaman Su Gibi, Lirik Şiirler, Troya Önünde Atlar, Göçebe Denizin Üstünde, Kolları Bağlı Odysseus, Yanyana, Bilmece, Güzel Düş, Telgrafhane, Hazine İçinde, Çürük, Rahatı Kaçan Ağaç, Başlarken ve Masa! ara başlıklı bölümler halinde veriliyor. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları No. 188, Edebiyat Dizisi: 44. Kitap 20X14 Cm. boyunda, 400 sayfa, 75 lira. (İstanbul, 1978).

almış urukları, XIX. yüzyıl ile XX. yüzyılın başlarında Seyhun ırmağı aşağı boyunda, Ertiş ırmağı boyunda Ceti-tam (rus: Semipalatinsk) yöresinde, Ak-mola (rus: Tselinograd), Torgay, Ural çevrelerine düşen yörelerde ve ayrıca Kazak bozkırının batısında yer alan İçki orda (Bükey-ül ordası)'nın sınırlarında bulunuyordu.

Kazak boy düzenindeki bu Alçınlar (kzk: Alçın), onun üç büyük yüzünden biri olan Kiçi cüz (kzk: Kişi cüz) boybirliğindeki Alım-ulu, Bay-ulu ve Ceti-uru adlı büyük urukların asıl yapısında yer almıştır. Bunların her biri kendi içinde, yine bir kaç uruk'tan oluşmuştur. Kiçi cüz'dekilerin adları aşağıda a-b-c dizisinde verildi:

Alım-ulu (kzk: Elim-ulu)'daki uruklardan altısı Alçın'dandır: Çekli, Çumukay (çömekey?), Dört-kara, Kara-kesak, Kara-sakal, Kete.

Bay-ulu'da ise oniki uruk vardır: Aday, Alaça, Bay-baktı, Beriş, Cappas, Çerkes, İsen-temir, Kızıl-kurt, Maskar, Şıkhlar, Tana, Tazlar.

Ceti-uru (kzk: Ceti-uru)'daki yedi uruk şunlardır: Cagay-baylı, Kerayit, Kerdeni, Ramadan, Tabın, Tama, Telev.

B. Batı Türkistan'daki Özbek boy düzeninde

Son yıllarda, Özbekler arasında Alçın'dan ancak küçük topluluklar tesbit edilebilmiştir. 1926 yılında toplanmış bilgilere göre, Alçın'dan olanlar Buhara bölgesinde, onun doğusundaki Kermene çevresinde ve güneyde uzanan Kaşkadya'nın aşağı boyunda bulunan Alçın adlı köyde yaşamaktadır. Bunlardan Buharadakiler 2525 kişi, Kermenedekiler 750 kişi ve Alçın köyündekiler 300 kişi olmak üzere, toplam 3,575 kişidir.

Halk Şiiri ve Gelenekler :

SAZŞAIRLERİNDE MEYDAN EDİLME VE SOHBETLER

Yazan : Murat URAZ

Sazşairlerinin halk içindeki toplantılarından biri ve en önemlisi «Meydan edilmeye» geleneğidir. Bu meydan edilmelerde sazşairi ne kadar güçlü ve usta olursa olsun soğukkanlı görünür ama, içinden yenilebileceği korkusunu da çıkaramaz. İşte o zaman ve karşılaşma başlamadan önce, içini coşturma aracı olan sazına güvener: «Medet senden sarı telli kepçe» gibi sözler söylemekten kendini alamazdı.

Bu «Meydan edilmeye» ya da «Divana çıkma» işini yönetmek üzere «Divan âşığı» dedikleri (yol, erkân bilen usta) bir halk şairi meraklılarca seçilirdi.

Karşılaşacak âşıklar tanışmıyorlarsa önce bunları tanıtırma töreni yapılır. Sonra «ağırlama» lar başlar. Birbirine «Hoşgeldin» yollu, ama hafiften sitemli, kinâyeli, taşlamalı söyleşmeler yapılır, söylendikçe bunlar hızlanır. Aralarında karşılıklı «çalım satmalar» başlar. Nasıl ki yağlı güreş pehlivanları meydanlarda çırpınarak, kisbetlerine el çarparak çalım yaparlarsa, sazşairleri de çalım yapmak üzere «tezyana: tâziyâne» dedikleri kiraz ağacı kabuğundan yapılmış mızrabını sert sert vurarak çalar ve arada bir de şöyle herhangi bir «kalenderi» söylerler:

Ağlatma beni gözleri âfet yeter oldu.

Yaktı yüreğim ateş-i hicran yeter oldu

Mecnun'un olup dağlar etsem de mekânım,

Leyla'mısın ey saçları reyhan yeter oldu.

Bir bakmak ile aklımdı aldın yüzü peyker,

Hurimisin ey âfet-i devran yeter oldu.

Bin naz ederek karşıma çıktın salınırısın,

Aşkınla cihan başıma zindan yeter oldu.

Bicâre bu Fazli kulunu ey şeh-i hûban!

Dünyaya edüp aşkıla destan yeter oldu.

Bu gibi kalenderileri hangi âşığın sesi güzel ise o okur ve böylece orada bulunanlara neşeli bir hava serpilmiş olurdu.

Bundan sonra her âşık yine gezinti yaparak «sazın hakkını» verdikten sonra «Dem gelmiş» olur, ilk başlayan âşık karşısındakine: «Ses gelsin» der, o da başlar ve artık «tekerleme» ler, «tutmaca»lar birbirini kovalar...

Eğer arada birbirlerini sinirlendirecek bir durum olmamışsa, kendine «aç arslan» diyerek «böbürlenene» ilk başlayan âşık, karşısındakine: «Hele dillen de görelim. Seni sazın telleri gibi haddeden geçireyim ki bir daha sazı eline almaya tövbe edesin» der. Karşısındakine de taşkın ve tafracı bir âşık değilse: «Âşık dediğin saz altında belli olur. Çok dillenme. Allah ya sana verir, ya bana», der. Bundan sonra kendisine sorulan tutmacalara cevap verir.

Sonunda biri «mat» olur» ve «pes» der. Yılmeğe «Bağlamak, Hapt etmek» dedikleri gibi, yenmeğe «üstün gelmek», berabere kalmaya da «Denk gelmek» derler.

Bundan sonra yenilen âşık kalkar, sazını yenenin önüne kor, kendinden büyükse ve gerekirse elini de öper. Yenen de sazı alır ve yenilene geri verir. Böyle değil de dillenirlerken birbirini çok kızdırmışlarsa, yenen âşık sazı alır, yenilenin başını vurarak kırar.

Artık halk yenen âşığı el üstünde tutar. Eğer o âşık, bir kaç meydan edilmeye böyle üstün gelmişse, onun «nâm ve şanı» dillere destan olur ve:

«Doğru derler, her zaman bir âşığın devranıdır», sözleri bunun için de söylenebilir.

Futbolda olduğu gibi bunda da taraf tutmalar olurdu. Yenenin tarafı yenilen için çeşitli dedikodular eder ve: «Gözünün kurdu öyle kırıldı ki elleri bir daha sazı tutamaz». «Ne olacak köy âşığı, tutuk âşıktan ne beklenir?» gibi sözler söylerler.

Âşığın ağzı, dili sazıdır. Âşık onu her şeyden korur. Bunun için de: «Kel başından, âşık ta sazından korkar», derler.

«Umuz aşırı» sazı ile gezen bu halk şairleri, yurdun çok yerlerinde böyle toplantılar yaparlardı.

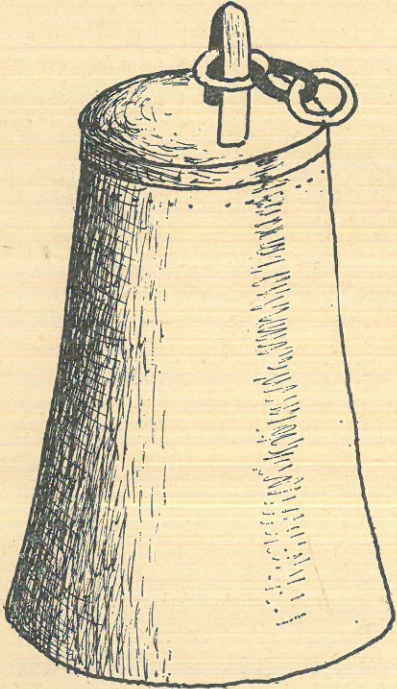
Bu toplantılar yazın bağlarda, bahçelerde, kıyın da kahvehanelerde, büyüklerin konaklarında yapılırdı.

Halk şairleri toplantılarını yönetenlere «Divan âşığı» denildiği gibi, büyüklerden meraklıların her zaman yanında sakladıkları bir sazşairi olurdu kibunlara da «Divan âşığı» denirdi.

Âşık toplantıları kapalı yerde yapılırsa orada sigara içilmez, sesli konuşulmazdı.

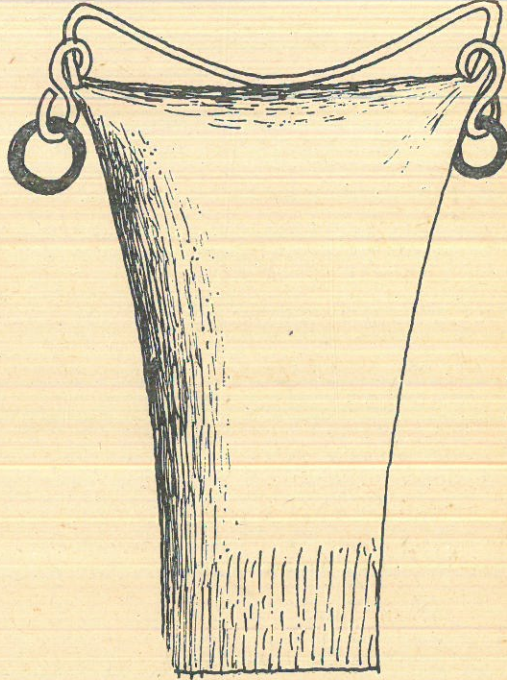
Usta halk şairleri, yetiştirdiği çıraklarına

Bu takdirde incir ve süt kaynatılarak deveye içirilir. Aynı hastalık için bir de adet görmüş kadının kirli çamaşırı suda iyice sıkılıp, bu su devenin ağzına dökülür. Sidik zoru dediğimiz hastalık hem dişi ve hem de erkek develerde görülen bir hastalıktır. Buna karşı tesirli tedavilerden biri de devenin üreme organlarının (erkeğine çavıncı derler) sarımsak suyu ile ovulmasıdır. Yine aynı hastalık için deveye ter dökülür. Koyunlar ilkbahar ve sonbaharda olmak üzere yılda iki defa kırılırlar. İlkbahar kırımı ile elde edilen yüne yapağı denilir. Yapağı bir kovada soğuk su ile yıkanır ve yapağının kiri çıkan su devenin ağzına dökülür ki bu ameliyeye «deveye ter dökmek» denilir. Yürüklerin devenin bu hastalığına karşı buldukları tedavi şekilleri oldukça çoktur. Bazı aşiretler aynı hastalık için deveye, sabahleyin aç karnına insan sidiği içirirler. Bazan deve bu hastalıktan kendi kendine de kurtulabilir. Ancak bunu kendi kendine de-

Develere takılan Hatap çanı

ğilde, bir sinek sayesinde demek daha doğru olur. Bu sineğe yürükler «Yavısı» derler. Yavısı gerek erkek ve gerekse dişi develerin üreme organlarına konar. Develer, bu sinekler adı geçen yerlere kondukları zaman devamlı hareket ve

Develere takılan Herek çanı

kıpırdama halinde olurlar ki bu hareket develeri zorluklarından kurtarır.

Deve için bir de «Kuru mundar» olmuş derler. Yani deve çöker kalkamaz, gözlerinden devamlı yaş gelir. Bu takdirde, kocaya gitmemiş, aybaşı olmuş kızın çaputu bir kovada yıkanır, suyu, zorla da olsa deveye içirilir (Yeniosmanlı aşiretinde). Hattâ Yeniosmanlı aşireti göç halinde devenin bu çeşit hastalığına karşılık bir tedbir olarak adı geçen çaputları develerin havutlarının bir yerine sıkıştırılmış durumda hazır bulundururlar. Baz hallerde devenin ağzından ve gözlerinden devamlı su gelir. Bu sulanmayı önlemek için deveye zerdali hoşafı içirilir. Diğer bir hastalık ise devenin hem ağzından, hem gözlerinden ve hem de burnundan devamlı su gelmesidir. Bazı aşiretler buna «Çengel» hastalığı derler. Bu hastalığa yakalanan deve kolay kolay kurtulamaz ve ölür. Bu halde yürükler deveye mundar olmuş derler ve etini de yemezler.

Bazı aşiretler devenin sancılanmasına karşılık, devenin boyun ve koltuk altları gibi yerlerini yakarlar. Devenin başındaki ağırlara karşı göztaşı toz halini getirilerek devenin burnuna çektirilir. Eğer hayvanın hastalığı geçmezse, demirle başının muhtelif yerleri yakılır. Veyahutta

aynı hastalık için bir de beyaz zencefil toz haline getirilerek tülbenkten elenir ve yine devenin burnuna çektirilir. Yılan sokmasına karşı ise devenin yüz ve bilhassa burnun kısmı yakılarak hayvann ağzına yumurtanın sarısı ile katran akıtılır. Develerde bazan «sinek hastalığı» denilen bir hastalık görülür. Bu hastalığın belirtileri iki şekilde kendini gösterir. Birincisinde deve devamlı kaçma halinde yani ürkektir. İkincisinde ise devamlı yatma halindedir. Bu hallerde devenin muhtelif yerlerini yakarak tedavi ederler. Bazan diz çökmeden dolayı hayvann dizinde iltihap ve yara olur. Bu halde de devenin dirseklerini göz açılacak şekilde yakarak tedavi ederler.

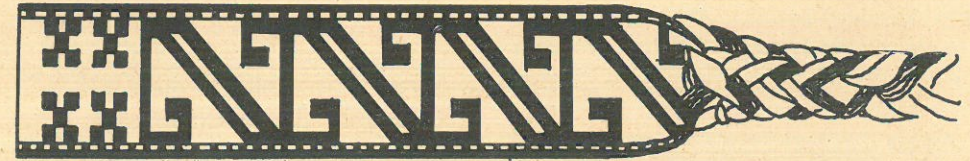
Devenin çengel gibi öldürücü hastalıklarından biri de «Yanara» denilen hastalığıdır. Bu durumda deve yemeden içmeden kesilir. Bu hastalığın tedavisi yürüklerce bilinmemektedir.

Deve bazan boynunu iki tarafa çeviremez. Buna deve «Duvacı» olmuş denilir. Bu durumda devenin boynunun iki yanı kızgın şiş ile ve birer karış ara ile dağlanır. Şiş hiçbir zaman boynunun altına sürülmez ve şiş sürmek suretiyle dağlama işlemi yapılır.

cu du yağlanır. Yağı sürmek için kullanılan ve bezden yapılan nesneye «Mala» denilir. En son devenin başı yağlanırsa en zor yağlanan yeri de burasıdır. Zira deve başına pek dokunduramaz, daha doğrusu başını yağlatmak istemez. Bunun için bir elle devenin ağız ve burnun kısmı sıkıştırılarak kavranır. Bu durumda deve kıpırdıyamaz. Devenin başının yukarisından başlanarak göz kapaklarına kadar yağlanır, diğer elle tutulan burun kısmına, deve serbest bırakılırken malayı sıvazlamak suretiyle yağ sürülür. Bazı aşiretler devenin yağlanmasına, devenin başından başlarlar. Sebep olarak da devenin en zor yağlanan yerinin başı olduğunu, bu bakımdan önce devenin başının yağlanmasının gerektiğini söylerler.

Araştırmamızda, develerle ilgili olarak tülü, yoz, buhur, dorum, maya, nacır, daylak, lök, besi, kayalık gibi isimler geçtiğinden develerin çeşitleri ve bazı özellikleri hakkında bilgi vermenin faydalı olacağı kanısındaım:

Yeni doğmuş deve yavrusuna «Köşek» denilir. Bir veya iki yaşına gelenlere ise «Dorum» tabir olunur. Bir de tülü ve iki hörgüçlü develer vardır iki bunlara «Buhur» adı verilir. Buhur

Deve veya ölü kolanı (Detay)

Deve bir de çok soğuklar. Bu takdirde devenin gözlerinin diplerine nişadır sürülür. Veyahutta burnunun delikleri ve kulaklarının içleri kırmızı biber, kekik yağı ve tuz ile oğulur.

Devenin en çok rahatsız olduğu şey, deveye musallat olan haşerelerdir. Bu bakımdan her nevi haşereye karşı deveyi yağlarlar. Develere bilhassa yaylada «Güven» denilen bir haşere musallat olur ki bu haşereden de deve yağlanmak suretiyle kurtulur. Develer umumiyetle sahilde onbeş, yaylada ise on gündê bir yağlanırlar. Deveyi yağlamak için kullanılan eriyik, katran ile sade yağ veya iç yağı yahutta hörgüç yağının karıştırılmasıyla elde edilir.

Devenin yağlanmasına hayvanın ön veya arka ayaklarından birinin tırnak ve tırnak aralarından başlanılır. Sırasıyla bacaklar, karın, boyun velhasıl devenin tüylü olmayan bütün vü-

deve aygırıdır. Buhurlara yük sarılmaz, bunlar sadece çiftleştirilmek için dolaştırılır. Hatta bu iş için özel buhurlular dahi olur. Buhur yoz deve ile çiftleştirildiğinde doğan yavru erkek ise «Tülü», dişi ise «Maya» ismini alır. Maya dölsüzdür, yani yavru lamaz. Yoz devenin erkeğine «Besi» yahutta «Lök» adı verilir. Lök deve hem yüke ve hem de güreşe koşulur. Kızdığı zaman tulum veya tulug salar, bu halde insana dahi saldırır. Yürük bazı develer için «Öter» tabirini kullanır. Öten deve besi yani lök devedir. Diğer develer bağırırlar, ötmeyiz. Devenin ötmesi, tulug salarak (dilini şişirerek) devamlı ses çıkarmasıdır. Bazı hallerde lök deve kızdıktan sonra yemeden içmeden kesilir ve devamlı öter. Devenin ötmesi ile bağırması arasında büyük fark vardır.

(Devam edecek)

Masal ve Efsaneler :

GAZİANTEP HALKBİLİMİNDE KURT

Yazan : Cemil Cahit GÜZELBEY

Türklerin doğuş ve türeyiş efsanelerinde, kurdun çok önemli bir yeri vardır. Konuyu, enine boyuna araştırıp inceleyen Sayın Prof. Dr. Bahaeddin Ögel, «Türk Mitolojisi» adlı değerli yapıtının I. cildinde, buna ilişkin bir çok örnek vermiştir (Sayfa: 12-38).

Türk Mitolojisi'nde yer alan efsanelerde kurt, Türklerin anası, atası, yol göstericisi, Tanrının görüntüsü, Astronomi ve Devlet sembollerini olarak görülmektedir. Uygur efsanelerinde ana, Göktürklerde baba, Oğuz Kağan destanında yol gösterici olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ata yurtlarından kopup eski dünyanın bir çok yerlerine ve bu arada Anadolu'ya göçen ve Gaziantep çevresine de gelerek yerleşmelerinden yüz yıllar sonra, ulusal destanların yerini, dinsel ve göçlere ilişkin olanlar almıştır. Bununla birlikte kırpıntılar bize kadar gelebilmiştir. Kurdun yer aldığı bir çocuk masalı yakın zamana kadar anlatılmakta, doğum ve «Nazar»la ilgili töre ve inançlarda karşımıza çıkmaktadır. Bundan başka kurt, ad olarak da verilmiştir. Gaziantep Şeri Mahkeme sicillerinde buna ait örneklerle karşılaşmaktayız. (Cilt: 163, Sayfa: 140. Cemaziyelahir ayı başları 965-Şubat 1553-).

Kurdun baba durumundaki çocuk masalı şöyledir:

Vaktiyle bir kurt Selcik adında güzel bir kızı kaçırıp inine götürür, onunla karı koça olurlar. Kız kurttan gebe kalır. Elelöç adını verdikleri iki çocukları olur. Bir süre sonra kadının fırsatını bulup inden kaçır babasının evine döner. Elelöç'leri inde bırakır. İne gelen kurt, Selcik'i bulamayınca kayın babasının evinin önüne gelir. Şöyle bağırır:

— Selcik! Gel, Elelöçlerin ağlıyor, gel.

Kurt bağırışlarına hiç bir yanıt alamaz. Ertesi günü yine gelir. Yine eli boş döner. Bunun üzerine 3. günü Elelöçleri birlikte getirir. Yine bağırıldıktan sonra kapı önüne bırakıp uzaklaşır.

Masalın bu biçimi Gaziantep Hamamcı hane mahallesinden olup 30 yıl önce 80 yaşlarında ölen Ayvazın Hamidesi adlı hanımdan dinlenmiştir.

Bu masalın, Gaziantep'in Boyacı Mahallesinde oturur 65 yaşında Hacı Meryem Kavsaradan dinlenen biçiminde kadın ve çocukların adı tıpkı, ancak baba rolündeki, kurt yerine

ayıdır. Ayı, karısına Elelöçlerin ağlıyor, gel, diye seslendikten sonra kızmakta, çocukları bacaklarından tutarak parçalayıp kayın babasının evine fırlatmaktadır.

Selcik adı, Gaziantep Şeri Mahkeme Sicillerinde kadın adı olarak geçmektedir. (Cilt: 46, Sayfa: 57, Zilhiççe 967 - Ağustos 1560-).

*

**

Gaziantep'te doğumun 20. günü, bir engel nedeniyle buna olanak bulunmazsa 40. günü, Nevse denilen ana ile bebek hamama götürülür. Burada bebeğin gövdesine ayrı ayrı şeker ve tuz, annenininkine «Nevse Emi» denilen çeşitli baharat, pekmez ve baldan oluşan bir macun sürülüp bir süre bekletildikten sonra her ikisi de yıkanarak sürülen nesnelere giderilir. Bundan sonra «Kırklama» denilen başka bir tür yıkama bölümüne geçilir ki, bunda kurdun, koruyucu niteliği karşımıza çıkmaktadır. Bu kurdu Tanrı olarak görmenin bir sonucudur. Kırklama şöyle olur:

Hamamda kurnalardan birisi iyice boşaltıldıktan ve iyi yıkandıktan sonra musluk açılır, su aktığı sırada bir elin parmakları bu suya batırılıp çıkarmak suretiyle kırka kadar sayılır. Böylece havuz dolduktan sonra her Ebeye bir tanesi bulunan kemik halindeki kurt kafası, anesinin başı üstünde tutulan çocuğun başının üzerinde tutularak kurnadaki «Kırklanmış» su ile çimdilir, şimdiki yaygın sözle duş yaptırılır. Bir engel nedeniyle hamama gelinemezse tıpkısı evde yapılır. Hatta sağlık bakımından çimdirme sakıncalı görülürse, çocuk annenin kucağına verilir, başlarına bir şemsiye tutulur, kırklanıp hazırlanmış olan su, şemsiye üstünde tutulan kurt kafasına dökülür.

Kurt kafasıyla kırklama çocuğu «Kırkbasma», anneyi «Albasma» gibi habis ruhların oluşturduğu, ölüme kadar götüren hastalıklara karşı zırlandırmış, başka hastalıklara karşı da korumuş olur. Burada kurt başı, kurdu Tanrı olarak sayan inanın bir görüntüsüdür.

Çocuğu nazar'a ve hastalıklara karşı korumak için yapılan nazarlıklarda ille kurt derisinden bir parça bulunur.

Eskiden asil atlara, kimi develere takılan nazarlıklarda da kurt derisi yer alırdı. Şimdi de otomobillerdeki nazarlıklarda görülmektedir.

Bünyan Folkloru :

BÜNYAN HALK EDEBİYATINDAN BAZI ÖRNEKLER

Derleyen : Dr. Nevzat GÖZAYDIN

A. Atasözleri :

Akılsız kafanın zahmetini sefil taban çeker. Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste. Dağına göre dumanı, sapına göre samanı. Danışan dağı aşmış da danışmayan düz ovada şaşmış.

Delik büyük yamalık küçük. Dene (tane) deniye eş olur, dene bir kazan aş olur.

Densiz hayvan çayırını geç alır. Dökülen çanak dolar mı? Eden bulur, inleyen ölür. Ekmek tazeyken yapışır. Elden gelenin önü olmaz, o da vaktinde bulunmaz.

El deliye, biz akıllıya hasret gittik. Emeksiz yemek olmaz.

Er evlenen döl alır, er kalkan yol alır. Herkes bal alacak arıyı bilir.

Herkes sevdiği mindere oturur. Hıdır, elinden geleni budur.

Kaz gelen yerden tavuk esirgenmez. Kendi başını bağlamayan, oturmuş el başını bağlar.

Kendi yumruğunu bilmeyenler, elin yumruğunu büyük sanır.

Keskin sirke kabını çatlatır. Komşunun iki olduğunu iste ki, Allah sana bir versin.

Kötünün dalı olmaz, gölgesi olmaz. Leylek benim nem olur, yazın gelir, güzün gider.

Malını öğmedik çerçi mi olur? Minnetsiz gelen mindersiz oturur. Onmıyan onmaz, almıyan gülmez.

Pay edene pay kalmazmış. Sakalım ak değil ki sözüm tutulsun.

Samanlıklar saray oldu, gelinlikler kolay oldu.

Say hatırımı sayarım hatırımı. Yerdeki yüze kimse bakmaz.

Yuvarlanan taş yosun tutmaz. Zengin malı züğürdün çenesini yorar.

*

**

B. Deyimler :

Alnının şah damarı kırık. Altmışında güldüm, yetmişinde başımda buldum.

Arpa ekmeği mi yedin? Aştan çıkmaz kel çömçe.

Ayranına ekşi diyen olur mu? Başımdan bir kaynar su döküldü ayağımdan çıktı.

Beterin beteri var. Beyni delik.

Bir çuval bal ile yenmez. Burun çömleği.

Burnu büyük. Burnu bulutu yırtıyor.

Burnunu her yere sokma. Çaput eskisi gibi.

Çit kırıldım. Çöpten çetene.

Eli ayağı buz kesilmiş. Elinden kabuklu ceviz yenmez.

Elinden uçan kaçan kurtulmaz. Gözü delik.

Haşat olmak. İnce eğirip sık dokuyor.

İsli leylek. Kafam gözüm patladı.

Kafanda kavak yeli mi esiyor? Kafası kaf dağına gözlüyor.

Kaygısız kamber. Kirbiti süslü.

Oklava yutmuş. Parmağını bile yer.

Senin elin peynir mi ufalıyor? Sözüm burdan yukarı.

Şikara çekmek. Tıp demiş burnundan düşmüş.

Yerde bitenden hiç yemedin mi? Yonca terazisi.

Yüzünün astarı yırtılmış. (Kaynak kişiler: MŞ. - HOÇ - GY.)

*

**

C. Bilmeceler :

- Dağdan gelir tahir tahir
Ayağımda gümüş bakır. (ARABA)
- Eşdim eşdim kum çıktı,
Kumdan bir minare çıktı,
Bildirki Keloğlan
Bu yıl çınara çıktı. (ÇİĞDEM)
- Matal matal maniki
Oğlu uşağı oniki
Matal başını bağlamış
Döne döne ağlamış. (ÇIKRIK)
- Eli yok, ayağı yok, kuyu deşer. (DAMLA)
- Ben giderim o gider. (GÖLGE)
- Yedi delikli tokmak

- Bunu bilmeyen ahmak. (KAFA)
7. Mini mini
Küçücük sini. (MERCİMEK)
8. Alçacık boylu
Kadife donlu. (PATLICAN)
9. Bir kuşum var kahverengi
Kahvelerde eder çengi. (PİRE)
10. Gider gelmez
Yatar kalkmaz
Yer doymaz. (TANDIR)

(Kaynak kişi: HOÇ.)

1. Ufacık mezar
Dünyayı gezer. (AYAKKABI)
2. Ebemin bir çarığı var
Dağı taşı tutar suyu tutmaz. (HALI)
3. Damdan aldım kırılmadı
Suya attım kırıldı. (KAĞIT)
4. Allah yapar yapısı
Demir açar kapısını. (KARPUZ)
5. Bir kuşum var hevai
Yüksek yapar yuvayı
Dur kuşum dur yaz gelsin
Gönlüne hoş varsın. (ÖRÜMCEK)
6. Het dedim hüt dedim
Var şuraya yat dedim. (SÜPÜRGE)
7. Çarşıda olmaz teraziye konmaz
Ondan tatlı bir şey olmaz. (UYKU)
8. Azı var harhavıt
Delığı var ziririt
Cartala cillo cartala cillo. (YAYIK)

(Kaynak kişi: AV.)

1. Alçacıktan kar yağar. (DEĞİRMEN)
2. Alt mermer üstü mermer
İçinde bir dilber oynar. (DİL)
3. Ebemin iki bahçesi var
Etrafı bütün çalı. (GÖZ)
4. Yer altında kitli sandık. (MEZAR)
5. Altı deniz üstü saman aman efendim aman.
(NARGİLE)
6. Bir küçücük mil taşı
Dolaşır dağı taş. (PARA)
7. Dağdan gelir, taştan gelir
Bir yularsız arslan gelir. (SEL)
8. Akdır dalları, karadır tohumu
Elle ekilir, dille biçilir. (YAZI)
9. Ebemin bir kuşu var
Sarılarım sararım bitmez. (YOL)

(Kaynak kişi: ŞG.)

D. Hayır dualar:

Al başlı altın saçlı gelin olasın.

Allah analı babalı büyüte.
Allah efendine başılaya.
Allah elini ayanı güle güle kavuştursun.
Allah gördüğünden geri komasın.
Allah muhanete muhtaç etmesin.
Allah ölünü rahmetten geri komasın.
Allah rızkını bol vere.
Bir yastıkta kociyasınız.
Cennet mekanın olsun.
Derd verip derman aratmasın.
Dünya durdukça durasın.
Elin kolun dert görmesin.
Evlatlarının hayrını göresin.
Gününe göresin.
Havlısı sallı, bucağı ballı yere nasibolasın.
Kabelere nasib olasın.

(Kaynak kişi: HE.)

E. Beddualar:

Adın sanın kara gele.
Aklının kabı kurusun.
Babanın ananın çarığına tüküreyim.
Başına benim kadar taş düşe.
Boyun bosun pot gele.
Canın cebinden çıksın.
Defterin dürüle.
Elin ayağın çot olsun.
Elin ayağın kırıla.
Elin ayağın teneşirlere gele.

Kaynak kişiler:

1. (AV.): Ayşe VENEDİK, Bünyan doğum-
lu, 37 yaşında, ev kadını.
2. (FT.): Fatma TAŞKIN, Bünyan doğum-
lu, 33 yaşında, ev kadını.
3. (GK.): Gülten KARAHAN, Bünyan do-
ğumlu, 33 yaşında, ev kadını.
4. (GY.): Gülay YEŞİLOĞLU, Bünyan doğ.,
75 yaşında, ev kadını.
5. (HE.): Hayriye EFE, Bünyan doğ., 54
yaşında, ev kadını.
6. (HOÇ): Hacı Osman ÇAĞLAYAN, Bün-
yan doğ. 65 yaşında, esnaf.
7. (MŞ.): Melahat ŞAHİN, Bünyan doğ., 35
yaşında, ev kadını.
8. (ŞC.): Şerife COŞKUN, Bünyan doğ.,
30 yaşında, ev kadını.
9. (ŞG.): Şerife GEZER,, Bünyan doğ., 42
yaşında, ev kadını.

Bütün derlemeler, Temmuz ve Ağustos
1976 aylarında Bünyan'da yapılmıştır. Derleme-
lere yardımcı olan Leman USLU ile diğer kay-
nak kişilere teşekkür ederim.

Gözüne mil çakılsın,
Havasın karnında kala. (Heves anlamında).
İki ayağın bir tahtada yuna.
Kapın kapana.
Karartın kalka.
Karnın bereketini bulamıyasın.
Kıvrıla kalasın.
Ocağınızda baykuşlar öte.
Onmıyasın.
Ömrün kesile.

1. Mani demiye geldim
Kaymak yemiye geldim
Meramım kaymak değil
Yarı görmüye geldim.
2. Altın yüzüm (yüzüğüm) var
benim
Parmağıma dar benim
Şu Bünyanın içinde
Yeşil gözlü yar benim.
3. Mani benim özlemim
Kan ağlıyor gözlerim
Ben o yarın yolunu
Ölen(e) kadar gözlerim.
4. Rafta portakalsın
Sözümüz burda kalsın
Paşa dellal çağırılmış
Herkes sevdiğin alsın.
5. Camilerden hu gelir
Mermer taştan su gelir
Allah Allah diyelim
Elimizden ne gelir?

(Kaynak kişi: MŞ.)

1. Kuşburnunun kurusu
Geçti güzel sürüsü
Sürüsünden fayda yok
Yaktı beni birisi.
2. Rafa sahan koydum
İçine tatan koydum
Yar kapıdan geçerken
Adını Şahan koydum.
3. Rafa da uzanmışsın
Nar gibi kızarmışsın
Duydum hayırlı olsun
Taze yar kazanmışsın.
4. Altın yüzü(ğü)m mühür
Bu kadar çektim kahr
Yar orada ben burda
İçtiğim sular zehir.
5. Gümüş ibrik dik durur
Dibinde divit durur
Döndüm baktım ardıma

Sevdiğim yiğit durur.
(Kaynak kişi: FT.)

1. Mercimek kile kile
Ölçerim sile sile
Yar kapıdan geçerken
Çıkarım güle güle.
2. Pınarları pıtrah
Gel sevdiğim oturah
Ne oturah ne durah
Bir gün kaçak kurtulah.
3. Kuyunun kapakları
Çınarın yaprakları
Gurbette yar(i) olanın
Çınılar kulakları.
4. Denizin üstünde bir büyük
gemi
Gene mi göründü ayrılık
demi
Dizimin üstünde uyuttum
seni
Ne çabuk unuttun hayırsız
beni.

5. Çayıra serdim halı
Boyu reyhanlar dalı
Maşallah den komşular
Kimin var böyle yarı.
6. Haliya kestim saçak
Üstüne kodum bıçak
Burda halı tükenmez
Hadin avşara kaçak.
7. Fırın üstünde kürek
Gene ah çektin yürek
Her dertlere dayandın
Buna da dayan yürek.
8. Hasan tezgah hazırlar
Kızların yüreğ(i) sızlar
Ne güzel koc(a) avratlar
Halı bilmez cazılar.
9. Halına ardı doldu
Kızların benzi soldu

Tortop olasın,
Töremiyessin.
Ulum ulum uluyasın.
Yediklerin ağzından burnundan gelsin.
Yollarına kara çalı dikilsin.

(Kaynak kişi: GY.)

F. Maniler:

(Dördüncü mısraın son harfine göre sıra-
lanmışlardır.)

- Çıkmaz olsun bu halı
Gelinler verem oldu.
10. Önümüzde işimiz
Arkamızda aşımız
Halı çıktı çikalı
Akşam yunar başımız.

(Kaynak kişi: ŞC.)

1. Kemer ince belinde
Bülbül öter dilinde
O kadar bakma güzel
Yarım gurbet elinde .
2. Caminin hezeni yoh
İçinin düzeni yoh
Gezdim mektep içini
Yarım den güzeli yoh.
3. Mavi iplik sararım
Ben yarımı ararım
Beni unuttu bellemen
Uçan kuştan sorarım.
4. Ben düştüm dile düştüm
Yardan yakına düştüm
Güzel yar olsun derken
Bir çirkin kıza düştüm.
5. Manici başı mısın?
Cevahir taşı mısın?
Yare bir mektup versem
Koynunda taşır mısın?
6. Bağımızda üzümün
Oğlan iki gözümün
Sakin unuttum sanma
Gece gündüz sözümün.
7. Elinde testisi var
Gül kokan nefesi var
Benim yarım çok güzel
Ne bedel(i) ne eşi var.
8. Al kat mavi kat
Ağlarım sa(a)t sa(a)t
Sen orada ben burda
İçim olmuyor rahat.

(Kaynak kişi: GK.)

FOLKLORİK YAZILAR BİBLİYOGRAFYASI

— I —

Yazan : İrfan Ünver NASRATTINOĞLU

300. Sayıyı geçtiğimiz 4 Aralık 1978 Tarihinde geride bırakan Milliyet Sanat Dergisi, 29 Eylül 1972 Tarihinde, Milliyet'in haftalık Ek'i olarak yayımlanmaya başladı.

6 yılı aşan bir süredir, aralıksız yayımlanan Milliyet Sanat Dergisi'nde zaman zaman folklorik içerikli yazılar da yer aldı. Bunlar arasında, folklor araştırmacıları için kaynak olabilecek nitelikte araştırma yazıları ve makaleler de bulunmaktadır.

Derginin 300 Sayısını tarayarak, genel folklor, halk edebiyatı, halk oyunları, seyirlik oyunlar ve gölge oyunları, etnografya (el sanatları) bölümleri içerisinde sunacağız.

GENEL FOLKLOR

ACAROĞLU, Türker : Bulgaristan'ın ünlü halkbilimcisi Prof. Arnaudov yüz yaşında öldü, 227/1978, s. 25.

AND, Metin : İstanbul'da en görkemli sanat şenliği: Kinetik ve üç boyutlu tasvirler, dekor ve nahıllar, 281/1978, s. 1013.

AND, Metin : İstanbul'da tarihin en görkemli sanat şenliği: Dramatik gösteriler, dans, müzik, geçit alayları, 282/1978, s. 9-13.

AND, Metin : Tek Kaynak: Anadolu köylü kültürü, 87/1974, s. 18.

ATASOY, Okşan : Olaylı Folklor Kongresinin ardından, 139/1975, s. 25.

ATASOY, Okşan : Uluslararası Folklor Kongresi programından iki bilim adamının çıkarılması protestolarına yol açtı, 138/1975, s. 9 ve 33.

BAŞGÖZ, İlhan : Nice nice yıllara Pertev Hocalı, 294/1978, s. 67.

BAYINDIR, Ahmet : Anadolu İnançları, 284/1978, s. 35.

BEKTAŞ, Cengiz : Şenliklerin işlevi ve Hacıbektaş Şenliği üzerine, 284/1978, s. 15 ve 25

BİNYAZAR, Adnan : 1977'de deneme, eleştiri, gezi ve inceleme : Büyük etkileri olmayan yazılarla dolu bir yıl, 257/1978, s. 1012 ve 15.

DİZDAROĞLU, Hikmet : Cahit Öztelli'nin ardından; Saz şiirinin karanlık köşelerini aydınlatmaya çalışan bir araştırmacı, 267/1978.

DİZDAROĞLU, Hikmet : Gökalp, uygarlık tarihi, çalışmalarını sürdürürken, folklor konusun-

da da büyük hizmette bulunmuştur, 103/1974, s. 5 ve 25.

DİZDAROĞLU, Hikmet : Sevgi Bilgisi : Folklor, 130/1975, s. 17.

DORMEN, Haldun : Halk Sanatçısı Toto Karaca, 51. Sanat yılını kutluyor, s. 16 ve 27.

EKİM, K : Tekerleme : Simgecilik, soyutlama, gerçek üstüçülük, gülmece iç içe, 222/1977, s. 15-16 ve 33.

ERHAT, Azra : Batılı bir kafa, Avrupalı bir yazar, 10/1972.

ERTOP, Konur : Edebiyata hizmetleri çeşitli dalları kapsayan usta bir yazar, titiz bir araştırmacı: Cevdet Kudret, 220/1977, s. 4-6 ve 30.

(GÖĞCELİ), Yaşar Kemal : Pertev Naili Boratav'ın halkbilimine katkıları, 294/1978, s. 7-8.

GÜNEY, Eflatun Cem : Folklorumuzun değerlendirilmesi, 221/1977, s. 15.

HİNÇER, İhsan : Kıbrıs Türklerinin yüzyıllardır korudukları folklorları, onların Türk kalmalarını da sağladı, 94/1974, s. 10-11 ve 22.

HİNÇER, İhsan : Pertev Naili Boratav'ın halkbilimine katkıları, 294/1978, s. 4.

HİNÇER, İhsan : Uluslararası 4. Balkan Folklor Sempozyumu ve 8. Ohri Balkan Halk Oyunları Festivali, 144/1975, s. 24-25.

İLHAN, Orhan : Halikarnas Balıkcısı, 10/1972, s. 3-4.

İLHAN, Orhan : Halikarnas Balıkcısı, 50/1973, s. 3.

KAPLAN, Mehmet : Pertev Naili Boratav'ın Halkbilimine katkıları, 294/1978, s. 5.

KAYNARDAĞ, Arslan : Pertev Naili Boratav'ın Halkbilimine katkıları, 294/1978, s. 5-6.

KONGAR, Emre : Toplumculuğu gözleriyle festival ve ülkemizdeki festivalleri : Genel değerlendirme - Öneriler, 240/1977, s. 3-5.

KÖKSAL, Ahmet : Halk resimlerinde, halkın ortak inançları, folklor değerleri anlatımcı, saf bir duyarlılıkla yansıtıyor, 176/1976, s. 9-11.

KURDAKUL, Şükran : Halikarnas Balıkcısı : Deniz insanını ve denizi destanlaştıran yazarı, 292/1978, s. 15-16.

NECATİGİL, Behçet : Pertev Naili Boratav'ın halkbilimine katkıları, 294/1978, s. 8.

ARAŞTIRMALARI

NECATİGİL, Behçet : Tahir Alangu, kendini şairleri ve yazarları tanıtmaya vermişti, 281/1978, s. 13.

ORAL, Zeynep : Antalya Festivali'nde yer alan 80 Gösteri ve konser ilgiyle izlendi, 240/1977, s. 9-10 ve 32.

ORAL, Zeynep : Geride kalan üç festivalin bilançosu ve bu günlerde izleyeceklerimiz, 189/1976, s.5-7.

ORAL, Zeynep : İstanbul Festivali'nin ardından: Festivalin beş yıl süreklilik kazanması bile başarıdır, 241/1977, s. 9-12.

ORAL, Zeynep : Selçuk çinilerinden Anadolu folkloruna uzanan renkler : Peyman'ın maskaları, 120/1975, s. 18-20.

ERTOP, Konur : Halk Hikâyeleri, 218/1977, s. 13-15 ve 30.

ERTOP, Konur : Halk şairi soyut bir güzellik canlandırmaz, sevgiyle birleşme isteğini apaçık dile getirir, 202/1976, s. 18-21.

ERTOP, Konur : Masallar cinsel kemaları simgelerle örterek işler; anlarda halkın iyilikçi, sevecen türleri yansıtılır, 203/1976, s. 14-16 ve 31.

EYÜBOĞLU, S. : Halk şiiri ve Âşık Veysel, 26/1973, s. 6.

EYÜBOĞLU, B. Rahmi : Veysel üç önemli işi en iyi biçimde yapmıştır, 26/1973, s. 7.

(GÖĞCELİ), Yaşar Kemal : Baldaki Tuz, 26/1973, s. 5-6 (Âşık Veysel'den söz edilmektedir.)

(GÖĞCELİ), Yaşar Kemal : Halk Edebiyatı, 78/1974, s. 4-6.

GÖLPINARLI, Abdülbaki : Halk Edebiyatı, 79/1974, s. 4-5.

GÖLPINARLI, Abdülbaki : Nasreddin Hoca, dert çeken, ağlayan, uman, isteyen halktır; hem de tarih boyunca halktır, 89/1974, s. 4-5.

HİNÇER, İhsan : Halk Edebiyatı, 78/1974, s. 4-6.

İŞİN, Ekrem : Atasözü deyip geçmeyelim lütfen, 239/1977, s. 35.

KABACALI, Alpay : Halk edebiyatı soruşturması, 81/1974.

KABACALI, Alpay : Karacaoğlan Semineri'nin getirdikleri/Karacaoğlan mahlası bir kişiyi belirler; gelenek ise söz ustasına emek verdiği toplumsal olgudur, 129/1975, s. 6-8.

KABACALI, Alpay : Şiirin tanıklığı, 186/1976, s. 24 (Cahit Öztelli'nin Uyan Padişahım adlı eserinin eleştirisi).

KABACALI, Alpay : Toplum ve edebiyatın geçiş döneminde bir söz şairi : Bitip tükenmeyen

yakınma fısıkiyesi Âşık Dertli, 144/1975, s. 14-16.

KABACALI, Alpay : Türk Halk Şiiri Antolojisi, 162/1975, s. 28. (Ali Püsküllüoğlu'nun kitabının eleştirisi).

KANSU, Ceyhan Atuf : Eğin Türküleri 139/1975, s. 17.

KAPLAN, Mehmet : Halk Edebiyatı, 78/1974, s. 4-6.

(KORKMAZGİL), Hasan Hüseyin : Destanları kirlitemeyin, 263/1978, s. 17.

KUTLU, Ercan : Gülme ve gülmece okuru, 230/1977, s. 35.

NECATİGİL, Behçet : Halk hikâyelerimizin ve halk kitaplarımızın yapıları, incelemesi, çağdaş edebiyata etkileri, 176/1976, s. 4-7.

NECATİGİL, Behçet : Sonsuzluğunu masallarda garantileyen Andersen: Çok yönlü bir dünya, 142/1975, s. 12-15.

NESİN, Aziz : Nasreddin Hoca gülmesinin özelliği, 239/1977, s. 7.

ORAL, Zeynep : Ağrı Dağı Efsanesi, 100/1974, s. 24.

OREL, Tufan : Nasreddin Hoca, emperyalizme karşı, 90/1974, s. 26.

ÖNEŞ, Mustafa : Karacaoğlan heykelini yapan Hüseyin Gezer, 36/1973, s. 3 (Yontucu Gezen, Karacaoğlan'ı yorumluyor).

ÖNGÖREN, Ferit : Nasreddin Hoca Akşehir'in değil, Akşehir Hoca'nındır, 89/1974, s. 11.

ÖZÇELİK, Tahir : Ferhat ile Şirin, 218/1977, s. 23.

ÖZGENTÜRK, Ali H. : Yusuf ile Züleyha'nın acıklı öyküsü, 230/1977, s. 30-31.

ÖZGÜNAYDIN, Lütfi : Halk edebiyatı üstüne mani ve halk oyunları, 232/1977, s. 35.

ORAL, Zeynep : Uluslararası İstanbul Festivali'nin ilk 4 yılına genel bir bakış ve izleyeceğimiz gösteriler, 236/1977, s. 4-7.

ÖZ, Erdal : Ölümünün birinci yılında akıl ve gönül adamı, Anadolu Ustası Halikarnas Balıkcısı, 102/1974, s. 9-10.

ÖZERDİM, Sami N. : Beşinci ölüm yıldönümünde: Tiyatro tarihiyle seçkinleşen çok yönlü kültür adamı : Refik Ahmet Sevengil, 149/1975, s. 16 ve 27.

ÖZSEZGİN, aKya : İki kitap üzerine, 248/1977, s. 24 (Prof. Dr. Sedat Veyis Örnek'in Türk Halkbilimi adlı yapıtının eleştirisi).

ÖZSEZGİN, Kaya : Kültür Anıları : 223/1977, s. 24 (Türk folkloruna büyük emeği geçen

- Vedat Nedim Tör'ün anılar kitabının eleştirisi).
- ÖZSEZGİN, Kaya: Osmanlı dönemi minyatürleri, 207/1976, s. 24 (Metin And'ın Fransızca yayımlanan yapıtının eleştirisi).
- SAV, Ömer Atilla: Türkmen Düşünü, 159/1975, s. 23 (Ali Yürük'ün folklorik içerikli oyununun eleştirisi).
- TARI, Gültekin: Ahmet Caferoğlu, tanınmış Türkooji bilginlerimizden biriydi, 115/1975, s. 8.
- TARI, Gültekin: Bu ay İstanbul'da ikinci yapılan Uluslararası Türkoloji kongreleri gelecekselleşiyor 201/1976, s. 14-15.
- TARKAN, Nilgün: Halkevlerinin kuruluşunun 45. Yılı, 221/1977, s. 16. (Halkevleri Genel Başkanı Ahmet Yıldız'la yapılan söyleşide Halkevlerinin folklor çalışmaları hakkında bilgi veriliyor).
- TÜTENGİL, Cavit Orhan: 10. Ölüm Yıldönümünde Ahmet Kutsi Tecer, şiirleri, oyunları, yazılarıyla halk bozkırına kök salan bir kültür ağacıydı, 241/1977, s. 13-16 ve 21.
- TÜTENGİL, Cavit Orhan: Ölümünün 50. Yılında Ziya Gökalp, bugün de ilgiyle okunur; henüz o çapta bir adam yetişmedi, 103/1974, s. 4.
- VARDAR, Berke - ÖZDOĞRU, Nüvit - İLSEVER, Uner: Değişik alanlardaki yoğun çabalarıyla seçkinleşen Nureddin Sevin de öldü, 151/1975, b. 20-21.
- YAVUZ, Hilmi: Halkbilimi Yıllığı, 107/1974, s. 28 (Boğaziçi Üniversitesi Folklor Klübü'nün yayın olan Yıllık'ın eleştirisi).
- YAVUZ, Hilmi: Halkbilimi Yıllığı, 189/1976, s. 24 (Eleştirisi).
- YAVUZ, Hilmi: Mitoloji Sözlüğü, 16/1973, s. 14 (Eleştirisi).
- YAVUZ, Hilmi: Pertev Naili Boratav'ın halkbilimine katkıları, 296/1978, s. 8.
- YAVUZ, Hilmi: Umrandan Uygurluğa, 96/1974, s. 22 (Cemil Meriç'in, içeriğinde folklor ürünlerinin de yer aldığı yapıtının eleştirisi)
- İmzasız Haber - Yazılar:**
- Âşık Veysel Kültür Derneği Başkanlık Seçimi Yapıldı, 193/1976, s. 21.
- I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi 1975'de toplanacak, 92/1974, s. 24.
- Caferoğlu ve Asya'yı kaybetti, 114/1975, s. 32.
- Cevdet Kudret, 34/1973, s. 16 (Cevdet Kudret'le ilgili ansiklopedik bilgiler verilmektedir).
- Cevdet Kudret, 220/1977, s. 3 ve 32-33 (Cevdet Kudret'le yapılan bir söyleşi).
4. Uluslararası İstanbul Festivali 20 Haziran akşamı başlayacak, 186/1976, s. 11-12.
- Eleştirmen Tahir Alangu 57 Yaşında vefat etti, 38/1973, s. 2.
- Folklor, 2/1972 (Folklor sözcüğünün tanımı yapılmaktadır).
- Hilmi Ziya Ülgen öldü, 84/1974, s. 24.
- Pertev Naili Boratav, 81/1974, s. 27 (Ansiklopedik bilgiler veriliyor).
- Pertev Naili Boratav, 294/1978, s. 3 (Boratav tanıtılıyor).
- Sanat Dergisi, oluşturduğu jüri aracılığıyla, taşra illerimizde yılın sanat olayını belirledi, 133/1975, s. 3-6; 134/1975, s. 22-23 ve 27; 140/1975, s. 24-25 (Çeşitli kentlerdeki folklor olayları haber verilmektedir).
- Silifke Folklor ve Müzik Festivali 20-26 Mayıs'ta yapılacak, 183/1976, s. 16.
- Türk Folklor Kurumu Uluslararası Folklor Kongresi üyeliğine alındı, 153/1975, s. 24.
- Vedat Nedim Tör'ün 80. Doğum günü törenle kutlandı, 243/1977, s. 16.
- Yazar ve dilci Süreyya Yusuf öldü, 242/1977, s. 7.

HALK EDEBİYATI

- AKYILDIZ, Erhan: Ruhi Su (Âşık Veysel'le), 26/1973, s. 3.
- BAŞGÖZ, İlhan: Halk Şiiri: Karaca Oğlan mı, Pir Sultan mı halkın dilinden konuşuyor, halk mı onların dilinden, 216/1977, s. 13-16 ve 32.
- BAYINDIR, Hatice: Keloğlan'ın diliyle ve masal, 256/1977, s. 35.
- BİNYAZAR, Adnan: Üçüncü ölüm yıldönümünde Âşık Veysel, halk şiiri geleneğinin çağdaş ustalarından biriydi, 176/1976, s. 12-13 ve 31.
- BORATAV, Pertev Naili: Halk Edebiyatı, 81/1979, s. 12-13 ve 17.
- BOATAV, Pertev N.: Masal, 222/1977, s. 14-15 ve 33.
- DAĞLACA, Fazıl Hüsnü: Karacaoğlan, doğayı ilk görnelerdendir, 37/1973, s. 5.
- EKİM, .: Masallar geleceğin çocuk edebiyatında önemli rol oynamayacak ama, şimdi onlara eğilmek zorundayız, 129/1975 s. 15-16 ve 27.
- ENER, Güner: Seni unutmayacağız ki hatırlayalım, 26/1973, s. 10-11. (Devam edecek)

Orta Öğretimde Okutulmaya Başlanan Yeni Bir Ders :

«TURİZM, FOLKLOR VE SANAT EĞİTİMİ»

— II —

IV — «TOPLU ŞARKI SÖYLEME» VE «TOPLU OYUN OYNAMA» ETKİNLİKLERİ

A) Hedefler

Bu etkinlikler yoluyla öğrencilerin;

- 1 — Eğitici, yüceltici, kıvanç verici ve bağlayıcı ulusal - evrensel gençlik şarkılarından ve ulusal halk oyunlarından oluşan ortak bir dağarı yaşayışlarına katmaları,
- 2 — Dağarı oluşturan şarkı ve oyunları öğrenirken ve uygularken; toplu iş yapma, görev alma, iş bölümü, sorumluluk, disiplin, dayanışma ve bağlılık gibi duyu ve davranışlar geliştirmeleri,
- 3 — Birbirlerini daha iyi tanıyacak, sevecek ve sayacak duyuşsal bir ortam yaratmaları,
- 4 — Ulusal ve evrensel kültürün vazgeçilmez öğeleri olan müzik ve folklorla yaşayışa dayanan içten bir bağ kurmaları,
- 5 — Okulda öğrendikleri ortak dağarı yaşama da aktararak okul-yaşam ilişkisini en doğal yoldan oluşturmaları.

6 — Dinlenme, eğlenme, serbest zamanlarını değerlendirme ve kendilerini anlatma gereksinimlerini bu yönde bir kültür uğraşı içinde karşılamaları,

7 — Okulda ve giderek ev, çevre ve toplum yaşamında daha insancıl bir ortamın oluşmasına katkıda bulunmaları sağlanır.

B) Konular:

1) «Toplu Şarkı Söyleme» etkinliğinde kazandırılmak istenen ortak dağar aşağıdaki şarkı, türkü ve marşlardan seçilerek oluşturulacaktır.

OKUL VE GENÇLİK ŞARKILARI:

- Gençlik Kanonu (Bu gençlik bil ki her zaman... Çeviri - Z. Aydın/S. Egüz)
- Kahkaha Kanonu (Bir yankı olur döner kahkahamız... Çeviri).
- Müzisyenler Kanonu (Lâ, lâ... Şarkıyı ne kadar severiz biz... Çeviri).
- Gurbet —Kanon— Kurtulsaydım şu gurbetin elinden... S. Egüz).
- Dostluk Şarkısı (Dostluğun biz sevgisiyle.. Çeviri).
- Soğuk Günler Geçince (Çeviri).
- Düşünce Kudreti (Çeviri).
- Veda Şarkısı (Elveda benim güzel yurdum.. Çeviri).

- Güz Şarkısı (Ah o günler ne kadar güzeldi... F. Mendelssehn - Çeviri).
- İhlamur Ağacı (Gölge verir yıllardır... F. Schubert - Çeviri).
- Çiğ (Yağmıştı çiğ... F. Mendelssehn - Çeviri).
- Kırlara Doğru (Serin eser rüzgâr - Z. Aydın).
- Ağacı Kısınırım (Cenan Akın).
- Güzel Yurdum (C. Akın).
- Dağlar (Sırtların senin sağlamdır... Çeviri).
- Köy Yolunda (Rüzgârı eser serin... Z. Aydın).
- Vatan Çağırıyor (Ey genç haydi kalk, uyan.. H. Toraganlı).
- Ağaç Türküsü (Dağlar taşlar ağaç olacak.. M. Sun).
- Gezsem Anadoluyu (Toprağın altına bir tohum girer... M. Sun).
- İlgaz (İlgaz Anadolunun sen yüce bir dağsın... C. Türkerman).

HALK TÜRKÜLERİ:

- Çayda Çıra yanıyor
Dirvana
Madımak bitti m'ola
Niksarın fidanları
Şirin nar dane dane
Tevenkte üzüm kara
Yenice yolları
Taşa bassam iz olur
Bayburt'un ince yolunda
Ben bir avuç kıymışem
Bir sen söyle bir de ben oy nanayda
Turnam nereden gelirsin
Çanak kale içinde vurdular beni
Ben bir Köroğluyum
Silifkenin yoğurdu
Ekini biçer oldum
Sille türküsü
Oy Trabzon
Ay doğar Giresundan
Allı Turnam bizim ele varırsan
Keklik idim vurdular
Arzu ederdiniz bir yol görmeye (Erenler)
(Bugün bize hoş geldiniz erenler)
Karsa giderim Karsa
Bizim eller ne güzel eller
Kalenin başında ekerler darı (Temirağa)
Aşan bilir karlı dağın ardını

Öteyakaya geçelim - Atlara yonca biçelim
Şu dalmadan geçtinmi (Zeybek havası)
Sepetçioğlu bir ananın kuzusu
Gemiciler kalkalım - şu yelkeni takalım
Aliverin barutumu saçmamı (Muğla zey-
beği)

Güzel ne güzel olmuşsun

Burçak tarlası

Gayfeçiler (kahveciler) gayfede pişirir

Of aman aman nalbandım

İzmirin kavakları

Çayıra serdim postu

Penceresi yeşil boya

Şişmanoğlu.

MARŞLAR:

İstiklâl Marşı

10. Yıl marşı (Çıktık açık alınla... C. Reşit
Rey).

Gençlik Marşı (Dağ başını duman almış...
Çeviri).

Gençlik Marşı (Türküz, Atatürkçüyüz... C.
Akın).

İleri Marşı (Yürü, atıl, devir karanlığı... F.
Canselen).

Kıbrıs türküsü (Kıbrısın dağlarında... M.
Sun).

Cumhuriyet Marşı (Cumhuriyet, Cumhuri-
yet en güzel şey hürriyet... Z. Arca).

Atatürk'ü Anış (Düşmanların elinden... E.
Zuckmayer).

Atatürk Ölmedi (Atatürk ölmedi, yüreğim-
de yaşıyor... E. Okyay).

Adımız Andımızdır (A. Muhtar Ataman).

Toprak Marşı (Hep topraktan geliyor... A.
Saygun).

19 Mayıs Gençlik Marşı (Samsundan Ana-
doluya... M. Sun).

26 Ağustos Zafer Türküsü (Türk ordusu
komut bekliyor... E. Okyay).

Ankara Marşı (Ankara, Ankara güzel An-
kara... H. B. Yönetken).

Öğretmen Marşı (Alnımızda bilgilerden bir
çelenk... C. Memduh Altar).

2) «Toplu Oyun Oynama» etkinliğinde öğ-
rencilere;

a — Yörenin en çok oynanan halk oyun-
larından en az beş tanesi, yörede oynandığı bi-
çimiyle öğretilecektir. Bunlardan en az üçünün
halay, horon, bar vb. dizi oyunu olmasına önem
gösterilecektir.

b — Kendi yöresinin halk oyunları dışın-
da kalan ve değişik bölgelerin oyunlarından,
ayrı karakterde en az iki halk oyunu öğretilecek-
tir.

C — AÇIKLAMALAR:

1 — Şarkı, türkü ve marşlar sınıfın tümü-
ne ve genellikle kulaktan öğretilmeli, ancak
gerektiğinde ve öğretimde kolaylık sağlamak
amacıyla diğer şarkı öğretim yollarına başvuru-
lmalıdır.

2 — Öğretilecek şarkı, türkü ve marşlar,
verilen dağar içinden, belli günler, fırsatlar ve
olaylar göz önünde tutularak seçilmelidir. (Ör-
neğin mayıs ayında 19 Mayıs Marşı, ağaç dikme
bayramında Ağaç Türküsü vb.) Halk türkülerin-
in seçilmesinde, öğrenilen halk oyunları ile il-
gili olanlarına öncelik verilmelidir. Bir yılda en
az (20) şarkı-türkü-marş öğretilmiş olmalıdır.

3 — Öğretilen dağar tek sesli olarak söy-
letilebileceği gibi, olanaklar ölçüsünde uygun
ciler çalgı guruplarıyla eşlik ve düzenlemeler
de yararlanılabilir. Özellikle çalgı çafan öğren-
ciler çalgı guruplarıyla eşlik ve düzenlemeler
yapmaya yöreklendirilmelidir.

4 — Şarkılar öğretilirken, konuşma, ses
eğitimi ve sınıf ses birliğine yönelik çalışmalara
da yer verilmelidir. Yeri geldikçe şarkıların çok
seslendirilmiş ya da çalgı eşliğiyle düzenlenmiş
örnekleri (band, kaset vb. araçlar yoluyla) din-
letilmelidir.

5 — Toplu şarkı ve oyun etkinliğinin ama-
cı sınıf öğrencilerinin tümüne şarkı söyletmek
ve oyun oynatmaktır. Bu nedenle bu etkinlik-
lerde öğrencinin yeteneğinden çok, ilgisi, isteği,
katılma coşkusu, dikkati geliştirilmelidir. Özel-
likle suskun ve çekingen öğrencilere bu etkin-
likler yoluyla girişken olma ve kendini tanıtmaya
olanağı sağlanmalıdır.

6 — Ders saatlerinde sınıfça öğrenilen
şarkı ve oyun dağarı her fırsattan yararlanılarak
okulca birlikte söylenip oynanmalı ve bayram,
şenlik, tören ve temsillerde halka da sunulma-
lıdır.

7 — Halk oyunları sınıfta uygun bir salon-
da, koridorda, hatta iyi havalarda bahçede çalı-
şılabilir. Çalışmaların tümünde müzik eşliğine

ARAŞTIRMALARI

gerek duyulmamalı, öğrenciler ezgileri söyle-
meye alıştırmalıdır.

NOTLAR:

1) Turizm ve Sanat Eğitimi dersi içinde
yer alan etkinliklerle ilgili kaynak ve başvuru
kitaplar listesi ayrıca duyurulacaktır.

2) Şarkı, türkü ve marşlar genellikle okul
müzik kitaplarından seçilmiştir. Bunların dışında
kalanlar, TRT-Halk Müziği ve TRT Çoksesli Ko-
rosu dağarından seçilmiş parçalardır. Oluşan
dağarın notaları ayrıca çoğaltılarak okullarımıza
ulaştırılacaktır.

3) Aşağıda MEB Film-Radyo-Televizyon
ile Eğitim Merkezince hazırlanmış olan konu ile
ilgili filmlerin ve Dia (Slayt)ların listesi verilmiş-
tir. Bu araçların ve ileride şarkı ve oyun dağarın-
dan seçilmiş örneklerden oluşacak kasetlerin,
okullarca satın alınması mümkün olduğu gibi,
tüm araçlar ve gereçler İl Eğitim Araçları Mer-
kezlerinden kullanılmak ve gösterilmek üzere
okullarca ödünç olarak istenebilmektedir.

4) Halk oyunları için, oyun müziklerini
içeren (42 oyun müziği) Halkevleri Genel Mer-
kezince hazırlanmış bir plâk albümünden, Rad-
yoevlerinin arşivlerinden ve yerel sanatçılara dol-
durulacak bant ya da kasetlerden yararlanma
yolları aranılmalıdır.

Film-Radyo-Televizyon ile Eğitim Merkezi
Film Listesi

Film No.	Film Adı	Süresi
160	Çömlekçilik	11 Dakika
187	Türk Halıları	12 »
61	Konservatuar	22 »
258	Samsun	21 »
260	Artvin	14 »
262	Rize	11 »
269	Diyarbakır	12 »
1	Antalya	9 »
153	Sivas	15 »
157	Nevşehir	24 »
178	Niğde	12 »
182	Yozgat	11 »
183	Kırşehir	14 »
190	Kayseri	

199	Ankara	19	»
201	Hatay	17	»
203	İçel	21	»
204	Konya	17	»
206	Maraş	18	»
217	Burdur	15	»
218	K. Maraş	14	»
219	Giresun	15	»
236	Gaziantep	16	»
238	Antalya	20	»
239	İsparta	21	»
240	Adana	14	»
241	Bitlis	18	»
242	Siirt	16	»
252	Ordu	14	»
256	Mardin	14	»
257	Urfa	16	»
188	İçanadoluda doğal durum	19	»
207	Akdeniz Kıyıları	13	»
270	Güneydoğu Anadolu'da Doğal Durum	11	»
261	Karadenizde Bir Köy	11	»
40	Karatepe	17	»
42	Hitit Güneşi	25	»
131	Topkapı Müzesi	30	»
133	Arkeoloji Müzesi	16	»
150	Selçuklu Hanları	25	»
150	Boğazköy	14	»
155	Konya Selçuklu Yapıtları	15	»
177	Gordiyon	16	»
189	Antakya Mozayik Müzesi	13	»
259	Harran	11	»
85	Bale	20	»

M.E.B. Film-Radyo Televizyon ile
Eğitim Merkezi Dia (Slayt) Listesi

- 1) Claude Mozet
- 2) Mikelanj
- 3) Dali
- 4) Picasso
- 5) Guaguin
- 6) Cezanne
- 7) Mehmet Karakalem
- 8) Çiniler
- 9) Minyatürler
- 10) B. R. Eyüboğlu
- 11) Tollu Cemal
- 12) Şeker Ahmet Paşa
- 13) Nakkaş Osman
- 14) Osman Hamdi
- 15) Turgut Zaim

ASKERLİK ÜZERİNE DERLEMELER

— 3 —

TEZKİRE ARZUSU

Bornova dağları dikenli taşlı,
Gözümüz yaşlıdır sıladan yana,
Sırtımda çanta var, elimde beşli,
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Uzaktır, aramız yüzümüz gülmez.
Fânidir, bu dünya kimsese kalmaz.
Ecel gelmeyince, ayrılık olmaz.
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Günlerim sayarsan; daha çok uzun,
Kalbim yâri görür, sızlar, ansızın
Belki ilkbaharda belki de yazın;
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Yazıma bakıp da beni hatırla.
Teselli ver, bana birkaç satırla.
Belki otobüsle, belki motorla,
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Kışlanın önünde, yel gelip geçer,
Terziler oturmuş elbise biçer,
Gün dediğin nedir, tez gelir geçer.
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Asker oldum diye, ağlama, ana,
Üzülüp yüreğim, dağlama, ana,
Trene binerek eğleme, ana
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Akar, coşkun seller bulanır, göller
Çok uzakta kaldı, o bizim eller
Askerlik üç-dört ay inecek derler.
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Talihsizim, anam gülmedi, yüzüm
Bozulmuş, telleri çalıyor, sazım
Dünyam zindan oldu, görmüyor, gözüm
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Rüyamda görmüştüm, ana kucağı
Uyanıp baktım ki, asker ocağı
Felek hasret etti, yurdu, bucağı,
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.
Burada sözlerim nihâyet buldu,
Ağladım, gözlerim yaşile doldu.
Sabreden askerler tezkire aldı.
Bir gün tezkireyle gelirim, ana.

**

MEKTUP DERDİ

Vize'nin suları, çağlayıp akar,
Kışlanın kapısı, doğuya bakar,
Anasız hasretlik bağrımı yakar,
Ana mektubunu gönder, acele.

Derleyen : Doğan KAYA

Kıtamız Vize'de bildirem, sana,
Mektup bekliyorum, sızlaya, yana.
Mektupsuz günlerim geçmiyor, ana.
Ana mektubunu gönder, acele.
Kışlanın önünde, ufacak taşlık,
Kantin pahalıdır yetmiyor, harçlık,
Ya talihsizlik, ya da yoksulluk,
Ana mektubunu gönder, acele.
Tekirdağ'ın çiçekleri morumuş.
Bozulmuş, bağları otu kurumuş.
Gurbet elde mektupsuzluk zorumuş.
Ana mektubunu gönder, acele.
Evde kaldı, bıçkı ile keserim
Mektup göndermezsen; ana küserim.
Eşimden ayrıldım, şimdi askerim.
Ana mektubunu gönder, acele.
Askerler dizilmiş, hep bölük bölük
Sılada mı kaldı emmi dayılık
Bir çift selâm yazsan bana iyilik
Ana mektubunu gönder, acele.
Dinle ana dinle, kara yazımı
Unutma, buradaki körpe kuzunu
Gelir diye bakma, ana yol uzun
Ana mektubunu gönder, acele.
Kapandı mı bizim köyün yolları?
Tomurcuktu açtı m'ola gülleri?
Gamlı geçirtmeyin, bana günleri
Ana mektubunu gönder, acele.
Trene bindim, tren gitmiyor.
Asker oldum, benim günler bitmiyor.
Uzattım, elimi size yetmiyor.
Ana mektubunu gönder, acele.
Evlatsız evlerde, duman tüter mi?
Yapraksız ağaçta, bülbül öter mi?
Mektup gelmeyince günüm biter mi?
Ana mektubunu gönder, acele.
Sizlere karşı suçum bilemem.
Şu yalan dünyada birgün gülemem.
Ölürüm belki de, sana gelemem.
Ana mektubunu gönder, acele.
Sözlerim acıdır, bana kızmayın.
İsterseniz; bir mektup ta yazmayın.
Ben ölürsem; mezarımı kazmayın.
Ana mektubunu gönder, acele.
Sizden ayrılınca vedâ ederim.
Vatan için, canı fedâ ederim.
Gurbette kendimi gedâ ederim.
Ana mektubunu gönder, acele.

ARAŞTIRMALARI

8637

Asker oldum, soran yoktur, derdimi
Gönderdiğim mektup, size vardı mı
Gelin kızlarımız ev-bark kurdu mu
Ana mektubunu gönder, acele.
Mektubun sık gelsin, olsun, haberim
Doğuştan kötüdür, benim kaderim
Dertten boynu bükük, bir garip erim.
Ana mektubunu gönder, acele.
Son verdim, sözüme bu kadar, selâm
Boyası tükendi yazmıyor, kalem.
Buru burcu kokar, burnumda sızam
Ana mektubunu gönder, acele.

**

C) HATIRALAR

Vize'nin Çakıllı Kasabasının yakınında bulunan Topçu taburu garnizonunda istirahat anıydık. Bir ara meşrubat içmek ihtiyacını duyduk. Aksilik bu ya garnizonumuzda hiç meşrubat yoktu. Askerlerden birini çağırdım. Bizden 500 m. ilerideki köyden 4 koka-kola alıp gelmesini söyledim. Asker: «Emredersin komutanım» dedi gitti. Biz sohbetimize devam ettik. Duyduğum ayak sesi-Askerlik yapanların ma'lumudur; selâm verilirken topuklar birbirine vurulur.-Üzerine geriye baktım. Asker gelmişti. Elinde 4 tane paket tutuyordu. «Getirdin mi?» dedim. O; «buyurun» diyerek elindekilere bana uzattı. Şaşırmıştım. Merakla paketleri aldım; üzerine baktım. İyi bir cins kakao yazılı idi. Paketleri iade ettim. Asker tekrar köyün yolunu tutarken, gözleri paketlerin üzerindeydi.

**

Askerleri muharebeye hazırlamak için ordumuzun en fazla üzerinde durduğu faktörler! spor, eğitim ve atıştır. Bu senelerden beri aynı dikkat ve titizlikle devam ettirilir. Mehmetçik bunlardan en fazla atıştan hoşlanır. Atış olduğu günler âdeta bayram eder. O anda en büyük arzusu, arkadaşlarının yanında en iyi dereceyi almak, hiç olmazsa onlara karşı mahcup düşmemektir. Atış yaptıktan sonra, aldığı mermilerin boş kovanlarını eksiksiz olarak mal sorumlusuna teslim eder. Ordumuzda zimmet mühim rol oynar. Bu bakımdan askerlik insanın eşyasına sahip çıkması gibi bir tecrübe ve alışkanlık kazanır. Bu cümleden olarak askerlerimizin birinin akli, yukarıda bahsettiğimiz boş kovanların tam olarak teslimine takılmış. Mesai arkadaşım Asubay Fevzi Erden (Koyulhisar-SIVAS) anlatmıştı:

Bir atış esnasında atışını yapan Kars'lı bir er aldığı 8 mermimin boş kovanını teslim ederken, ezile-büzüle «Gomutanım, izin verersinse bir soracağım var.» demiş. O da: «Sor.» demiş. Er: «Gomutanım, bize herb çıhanda çohlu mermi vereceysiniz deyil mi?» diye sormuş. Başçavuş «evet» mânâsında başını sallamış. O tekrar: «Peki eleyse (öyle ise) herb ederkene gapçuhları (boş kovanları nasıl düşüreceiyh (toplayacağız) demiş.

**

Tankçı yüzbaşı Burhan YENER anlatmıştı. Yüzbaşı erin birini çağırmış. «Bana kantinden bir tane koka-kola al gel» demiş. Er, selâm vermiş, çıkmış. Kantine bakan ere; «Yüzbaşım bir tane koka-kola istedi.» demiş. Kantinci er bunu biraz saf görünce-argo tabirle- dalga geçmiş. «Koka-kola yok; coca-cola var. Vereyim mi?» demiş. Er bunun üzerine oradan ayrılmış, koşarak yüzbaşının yanına gelmiş, selâm vermiş. «Gomutanım, koka-kola yokmuş, coca-cola varmış. Alam mı?» demiş.

**

Trakya'nın nemli rüzgârı meşhurdur. Yazın kavurucu sıcaklarda çok arzulanan bu esinti, kışın insanı dışarıya çıkartmaz eder, taciz bırakır.

Kışın kışlığını yaptığı günlerde, Vize'de üç arkadaşla birlikte kalıyorduk. Sabah erkenden evden çıkıp, karanlıkta ancak dönüyorduk. Hâliyle çarşı ile irtibatımız azdı. Evde çıramız yoktu. Gaz ile sobayı tutuşturmayı da sakıncalı buluyorduk. Bu yüzden bizim askerlere «Eğitim yaparken arazide çıra bulursanız bana getirin.» dedim. Aradan iki gün geçti, erin biri elinde bir kütük ile yanıma geldi. «Bu nasıl komutanım.» dedi. O günlerde de bende müthiş nezle vardı. Gayrı ihtiyarı koklamak istedim. Tabii kokusunu alamadım. Fakat çıra olduğundan şüphem yoktu. «Peki, bunu kalem gibi dil getir.» dedim. «Emredersin.» dedi yanımdan ayrıldı. Er bir parça kesmiş, cam ile üzerini törpülemiş. Yapabildiğince bir kurşun kaleme benzetmeğe çalışmış. Biraz sonra yanıma geldi. Elindeki kaleme benzettiği çırayı bana uzattı. «Böyle nasıl, komutanım?» dedi. Ben durumu anlamıştım. «Peki» dedim, «neye böyle ince yaptın?» «Komutanım, koklayamadın ya, burnuna sokabilesin diye böyle yaptım.» demez mi?

**

Tankçı üsteğmen Erdal BÖLÜKBAŞI anlatmıştı.

Şu anda ismini hatırlayamadığım bir binbaşı erin birini çağırmış. «Oğlum, çarşıya git bir izolabant al, gel.» demiş. Er parayı almış, dışarı çıkmış. Parayı vasıtayla gidip gelmek için verdi zannetmiş. Binbaşı bir müddet beklemiş, fakat er görünürlerde yok. Halbuki 10 dakikalık yol. Yarım saat, 1 saat derken er 2 saat sonra gelmiş. Yanında da biri var. Selâm vermiş. «Getirdim, gomutanım.» demiş. Binbaşı başını kaldırmış, bir de ne görsün; erin yanında bir inziyat pür-dikkat kendisine bakmıyor mu?

**

Bir nöbetimde, saat 02.30 sularında, nöbet yerlerini dolaşıyor; nöbetçileri kontrol ediyordum. Parola: ufuk, işaret: tan, idi. Bir nöbetçinin yanına gittim, beni durdurdu. İşareti söylemesini bekledim. Benim de parolayı söylemem gerekiyordu. Fakat, erde hiçbir emâre yoktu. Galiba beni görünce heyecanlandı. Açılması için adını, memleketini sordum. Bitlisli idi. Nöbetin nasıl tutulacağı üzerine biraz talimat verdim. Biraz açıldı. «Peki, bugünkü parola, işaret ne?» dedim. Kendisine has Bitlis ağzı ile; «ufah-tank» dedi. Tekrarlattırdım, aynısını söyledi. Parolayı ve işareti kendi diline yakın bir tarzda anlamış, değiştirmişti. «Nasıl tank, oğlum?» dedim. Verdiği cevap üzerine, daha da şaşırıdım. «Küçük tank» demesin mi?

D) FOTOĞRAF ARKASI MANZUMELER

1. Alın resmimi yerde kalmasın.
Güneşe koymayın, resmi solmasın.
Sevmeyenler ellerine almasın.
Saklayın resmimi hatıra kalsın.
2. Ey benim cansız resmim!
Evimize gidersen;
Benden selâm edersen.
Annem hani oğlum derse;
Beni gönderdi dersin.

3. Hayat size şen olsun
Kalbiniz neşeyle dolsun.
Benim şu cansız hayâlim,
Size ebedî hatıra kalsın.
4. Ben bir askerim, yoktur kederim
Bu dünya fânidir, vefat ederim
Resmimi saklayana bin
teşekkür ederim.
5. Kendim uzakta, hayâlim yakın.
Resmimi saklayın, atmayın sakın.
6. Hayâlimdeki şu izler,
Bahçedeki filizler,
Size bakan şu gözler,
Her an sizleri özler.
Hayatımız şen olsun.
Resmim hatıra kalsın.
7. Bu bir güldür, elbet solacak.
Bir gün gözlerine toprak dolacak.
Ben kalırsam gurbet ellerde;
Resmim size hatıra kalacak.
8. Resmime yazarım, sıralı yazı,
Bakın, fotoğrafa unutmam bizi
Her zaman hatırdan çıkarmam, sizi
Saklayın resmimi yâdigâr olsun.
9. Beraber gezindik, hayat yolunda
Resmimi alınca sakla, koynunda.
10. Topraktan aldılar, cismimi
Tankçı koydular, ismimi
Eğer gelmezsem askerden geri;
Saklayın bu kıymetsiz resmimi.
11. Hatırlatır, beni sana
Ölürsem; ruhuna fâtiha
Ölmezsem; ebedî hâtıra
12. Dağların başındayım.
Yirmibir yaşındayım.
Beni görmek istersen;
Çevir bak karşındayım.

(SON)

DERS VEREN TÜRK MASALLARI «FABL'LAR»

— 3 —

Derleyen : Hasan Latif SARIYÜCE

— Ne ile döveceğim, demiş, sopamla. Fare çobanla evlenmekten vazgeçmiş. Yoluna devam etmiş, Tarla çift süren bir çiftçi görmüş. Konuşmuşlar. Çiftçi de farecikle evlenmeye istekli çıkmış. Çiftçinin elinde uzun bir övendire varmış.

— Sen öfkeli olduğun zaman karını ne ile döversin?

— Ne ile döveceğim, övendiremler!

Fare çiftçi ile de evlenmeyi doğru bulmamış. Yoluna devam etmiş. Gide gide bir tarla faresi ile karşılaşmış. Tarla faresi de ev faresiyle evlenmeye istekli çıkmış. Ne olur, ne olmaz diye, bir kere de ona sormuş:

— Sen karını ne ile döversin?

— Ne ile döveceğim? Kuyruğum ne güne duruyor, kuyruğumla döverim.

Ev faresi kır faresi ile evlenmiş, rahat yaşamış.

Bir işe atılmadan önce enini sonunu iyice düşünmeliyiz. Bu masal bunu anlatıyor.

17

İMAM İLE KABAK AŞI

Bir köy imamının yemeği köylülerin üzerine imiş. Her gün sırasıyla bir köylü imama yemek götürmüştü. İmam bir gün camide vaaz ederken kabaktan söz açmış:

— Kabak deyip de geçmeyin. Cennet taamıdır. Cennetten çıkmadır. Kabak yemeği yemek çok sevaptır, falan diye kabak üzerine uzun bir övgü düzmüş.

Köylü artık kabağın bu denli kutsal olduğunu öğrenince durur mu? İmama her gün tencere tencere kabak yemeği getirmeye başlamışlar. Kabak yiye yiye imam bıkip usanmış. Hani bir söz vardır. «Kabak tadı verdi» diye, çok yenen, çok konuşulan şeyler için söylenir. Belki bu söz bu hikâyeden yayılmadır. İmam kabaktan bıkip usandığını köylüye uygun bir biçimde anlatmak için gene kürsüye çıkmış:

— Ey müslümanlar, demiş, bana durmadan kabak yemeği getiriyorsunuz. Geçen gün anlatmıştım size. Kabak kutsal taamdır, cennetten çıkmadır. Çok kullanılması uygun düşmez. Böyle kutsal yemekleri esirgeyerek yemek gerekir. Her gün kabak yemeği getirerek günaha girmeyiniz. Bana kanadı kırık bir tavuk yeter de artar bile.

14

ŞEHİRE İNEN KÖYLÜ

Ömründe hiç şehire inmeyen bir adam, yolu düşmüş, şehire gelmiş. Çarşıda gezinirken bir eskicinin dükkânında kara renkli bir su görmüş.

— Bu su nedir? diye sormuş. Eskici:

— Şerbettir, demiş.

— Öyleyse bir bardak ver de içeyim. Şehire gelmişken şerbet içmeden gitmeyeyim, demiş. Eskici, köseleleri ıslattığı bu sudan bir bardak doldurup vermiş. Adam bardağı tepesine dikmiş. Tadı hiç hoşuna gitmemiş, yüzünü buruşturarak:

— Paranı veriyorum ya, farkına varmadığı mı da sanma! Şerbetinin hiç tadı yoktu, demiş. Bazı kişiler aldandığını anlayamazlar ama anlamış gibi görünmeyi de akıllılık sanırlar.

15

PORTAKAL İLE KÖRTOPAL

Zengin ama cimri bir adam, ucuz diye hep bilgisiz ve ahmak uşaklar tutarmış. Bir gün dostlarını evine çağırmış. Portakal sunmak istemiş onlara. Uşağını portakal alması için çarşıya göndermiş. Uşak portakal sözcüğünü hiç duymamış. Çarşıya varıncaya dek unutup gitmiş. Dükkâna girdiğinde düşünüp dururken, dükkâncı sormuş:

— Ne alacaksınız?

— Kör topal alacaktım.

— Kör topal alacaksan cami önüne git.

Burada ne ararsın evlâdım!

Uşak cami önüne gitmiş, bir kör, bir de topal alarak efendisine götürmüştü.

— İşte, demiş, kör topalı getirdim.

Atalarımız ne güzel söylemişler: «Ucuzdur, vardır bir illeti; pahalıdır, vardır bir hikmeti»

16

EVLENMEK İSTEYEN FARE

Bir ev faresi kendisine bir koca bulmak için yolculuğa çıkmış. Bir çobana rastlamış. Çoban, farecikle evlenecek olmuş. Ama fare çobanın sopasını görünce ikirciliğe düşmüş:

— Sen karını ne ile döversin? diye çobana sormuş. Çoban:

Çoğu kişiler kendi çıkarları için konuşurlar. Bu masal bunu anlatıyor.

18

DEVE İLE YILAN

Bir yılan bir deveye rastlamış. Bakmış bakmış da:

— Sen ne biçim hayvansın böyle, demiş, ne de eğri bir boynun var!

Deve alaylı alaylı gülümseyerek şu karşılığı vermiş:

— Zavallıyığım senin hiç bir doğru tarafın yok ya?

İnsanlar kendi kusurlarını görmezler de başkalarında kusur ararlar.

19

KÖYLÜ İLE DÜKKÂNCI

Köylünün biri şehirde dolaşırken içi boş bir dükkân görmüş. İçeride dükkâncı ile çırağınan başka nesne yokmuş. Merak etmiş köylü:

Sormak ayıp olmasın ama bu boş dükkânda ne alıp satarsınız diye soracak olmuş. Dükkâncı köylüyü alaya almak için:

— Eşek alıp satarız, karşılığını vermiş.

Köylü düşünmüş düşünmüş de:

— Yalnız ikiniz misiniz, diye sormuş, yoksa daha var mı?

Birisiyle alay edeceğimiz zaman alacağımız karşılığı düşünmeliyiz. Sonra bizi bozuverirler.

20

BUĞDAY İLE ARPA

Bir gün buğday hacca gitmeye karar vermiş. Yerine arpayı vekil bırakmak istemiş. Arpayı çağırarak benim yokluğumu belli etme, demiş. Arpa, bir süre de olsa, buğday gibi saygınlık kazanmış birinin yerine geçeceği için sevinmiş. Neler yapabileceğini buğdaydan sormaya başlamış:

— Ekmek olayım mı?

— Ol!

— Bulgur olayım mı?

Buğday yüzünü buruşturmuş:

— Seni yiyebilirlerse ol, demiş.

— Baklava olayım mı?

Buğday öfkeyle:

— Yo, demiş, boyundan büyük işlere kalkışma öyle!

Bir kişinin yapabileceği iş var, yapamayacağı iş var. Boyundan büyük işlere kalkışmak yer-siz bir davranış olur.

21

İKİ KÖYLÜ, BÜLBÜL, BİR DE KADI

İki köylü bir ağacın gölgesinde dinlenirken bir bülbül ötmeye başlamış. Köylüler, bülbül senin için ötüyor, benim için ötüyor diye tartışmaya başlamışlar. Tartışma kısa zamanda kavgaya dönüşmüş. Birbirlerini epey hırpalamışlar. Birbirlerini kadıya şikâyete gitmişler. Kadının rüşvet yediğini bildikleri için birisi kadıya bir kaz öteki de bir hindi götürmüş. Kadı, her ikisini de dinledikten sonra:

— Boş yere kavga etmişsiniz, demiş, bülbül ne senin için ötmüş, ne de senin için. Bülbül benim için ötmüş.

Ahmakça davranışlar insanı nasıl gülünç duruma düşürür, bu masal onu gösteriyor.

22

AĞASINA HESAP VEREN ÇOBAN

Bir çiftçi bir çoban tutmuş kendisine yüz koyun teslim etmiş. Çobanın görevi sona erince elinde bir koyun derisi ile gelip ağasına hesap vermiş:

— Bana yüz koyun teslim etmiştiniz değil mi? Geçen gün bir gök çatladı, yetmiş ikisinin ödü patladı. Beşini verdim kasaba, dördünü katma hesaba. Sekizini kurt kaptı, dokuzunu hırsız çaldı, dün geberdi birisi, işte bugünkünün derisi.

Bu hesap karşısında tepesi atan sürü sahibi, öfkeden ne yapacağını şaşırılmış. Orada bulunan bir çanak yoğurdu çobanın tepesine fırlatmış. Yüzü gözü bembeyaz olan çoban:

— Görüyorsun ya, demiş, hesabımı yüz akıyla verdim.

Bazı insanları ne yapsanız utandıramazsınız. En iyisi arsız kişilerle ilişki kurmamak. Bu masal bunu anlatıyor.

23

ÇİNGENE KIZI İLE BEY OĞLU

Bir beyin oğlu gönlünü çingene kızına kaptırmış. Babasına beni ille de onunla evlendir diye tutturmuş. Babası ilkin kesinlikle karşı koymuş. Ama oğlu hastalanıp yataklara düşünce razı olmuş. Çingene çergesine giderek kızı babasından istemiş. Çingene hem kızını vermeye yanaşmamış, hem de aşağılayarak bey ile adamlarını çergeden kovmuş.

Beyin adamlarından birisi, durumu öğrenin-

Ankara Efsaneleri:

PAŞA KAYALARI EFSANESİ

Derleyen: Ali Osman GÜZEL

Pursaklar köyünün bir kilometre kadar kuzeyinde bir vadinin iki yamacına sıralanmış, Peri Bacaları'na benzeyen çeşitli boylarda kayalara, köy halkı arasında «Paşa Kayaları» denilmektedir. Bu kayaların meydana geliş sebebini de şöyle bir efsaneye bağlarlar.

«Günün birinde, görevden dönen Paşa ile askerleri, sığınan altında yol almaktan hayli acıkmış ve susamışlar. Hepsinin yanında yiyecek varmış; fakat mola vermek için bir subaşı ararlarmış. Bir müddet sonra, üst tarafı çayır çimen olan bir çeşmeye rastlamışlar ve büyük bir sevinç içinde hemen oraya çadırlarını kurmuşlar. Herkes büyük bir iştahla azıklarını çıkarıp yemeye koyulmuş.

Bu arada, yemek yiyen askerlerden biri çok sıkışmış ve ağzındaki lokmaları, yutmadan bir köşeye çekilerek işlemeye başlamış. Tam bu sırada büyük bir gürültü kopmuş. Paşa dahil bütün askerler Allah tarafından oldukları yerde taş kesilmişler.

Bu, başı şapkalı asker biçimindeki kayalara köy halkı gelip geçtikçe hâlâ hayretle bakmaktadırlar ve bu efsane her gelen yeni nesile ibret verici bir olay olarak anlatılmaktadır.

KARAGÖL EFSANESİ

Karagöl, Ankara'nın tanınmış güzel bir mesire yeridir. Çubuk ilçesine bir saat kadar uzaklıkta olan bu göl için, bölge halkı arasında şöyle bir efsane anlatılır.

ce, «Siz işi bana bırakın» demiş. Doğru çingene çergesine gitmiş, ağır küfürler ederek çingenenin üzerine yürümüş, onu ayaklarının altına alarak adamakıllı pataklamış.

Çingene adamın ayaklarına kapanmış, başa-mış yalvarmaya:

— Aman efendim, aman beyim, böyle sizin gibi yoluyla yordamıyla istemediler ki... Verdim gitti kızımı, ondan iyisine mi vereceğim, demiş.

24

KÖYLÜ İLE İNATÇI TEKESİ

Bir köylünün keçilerine kırım girmiş. Her gün üç beş keçi ölmeye başlamış. Adam bay-tara hekime gideceği yerde gidip bir softaya

«Bir gün Hızır A.S. rastladığı bir köyün halkını denemek ister ve üstü başı perişan, yaşlı bir fakir kılığında girer. Köydeki evleri teker teker dolaşarak çok aç ve susuz olduğunu söyler. Onlardan yiyecek içecek ister. Köyün büyük bir kısmının hali vakti yerinde olduğu halde kimse yardım etmez. Gittiği her kapıdan boş döner. Tam umudunu yitirip köyden ayrılacağı sırada; köyün sonundaki eski, bakımsız bir evden kucağında küçük çocuğuyla genç bir kadın çıkar. Bu yaşlı adama acıyarak evine da, vet eder. Kadın dul olduğunu, bu yüzden evinde doğru dürüst bir şey olmadığını söyleyerek, olduğu kadarını bu yaşlı adamla paylaşır.

Yemeği yedikten sonra Hızır A.S. kadına, çocuğunu alarak kendisini takip etmesini söyler. Hızır A.S. önde, kadın arkada köyün yanındaki yüksekçe bir tepeye çıkarlar. Hızır A.S. kadına gözünü kapamasını söyler. Kadın gözünü yumduğu anda büyük bir gürültü duyulur. Köyün olduğu yer bir anda su ile dolar ve içindeki halk yok olup gider. Aynı sırada ise genç kadın da kucağında çocuğuyla beraber gölün kenarında taş kesilir.»

Bugün, gölün yanında bulunan bir kayanın bu kadın ve çocuğuna ait olduğu söylenmektedir.

(Bu efsaneleri Mehmet Şener «Pursaklar Köyü, 1924, Çiftçi, İlkokul 4'ten terk» anlatmıştır. Ocak 1979.)

akıl danışmış. Softa:

— Günde iki rekat namaz kıl ve Allaha dua et, keçilerin kurtulacaktır, demiş.

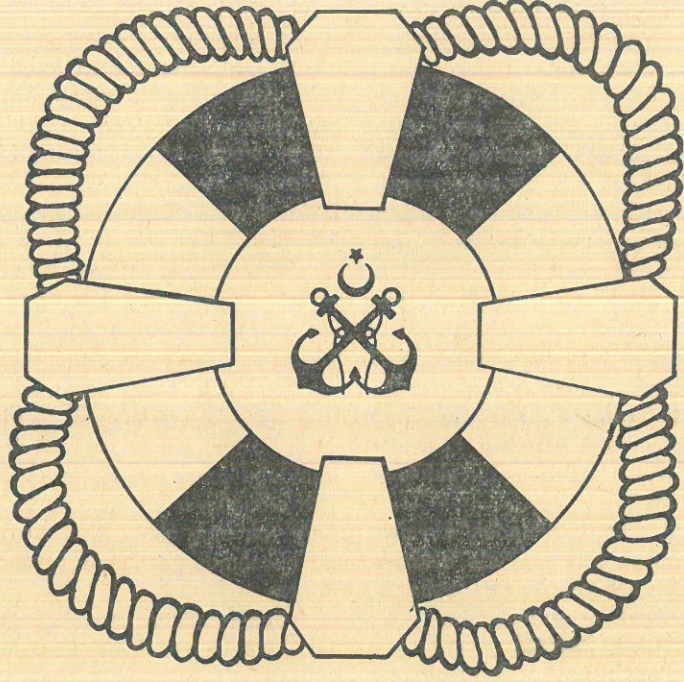
Adam namaz kılmaya başlamış. Ama her sabah kalktığı anda gene üç beş keçinin öldüğünü görmüş. Sonunda namazdan vazgeçmiş. İş oluruna bırakmış. Keçiler de kırıla kırıla bitmiş. Yalnız bir inatçı teke kalmış. Bu teke de her gün ekin tarlasına gider, olmadık zararlar yaparmış. Bir gün adam tekeye sinirlenmiş:

— Bana bak, demiş, şurda iki rekatlık bir canım kaldı. Onu da kılırsam boylarsın öbür dünyayı.

Bu masal, dinin esasını bilmeyen cahiller için söylenmiş.

(Devam edecek)

DENİZCİLİK BANKASI T.A.O.

BANKACILIKTA
VE
SEYAHATTE

SÜRAT
EMNİYET
KONFOR
TECRÜBE
GÜVEN

(Basın: 60017 — 41)

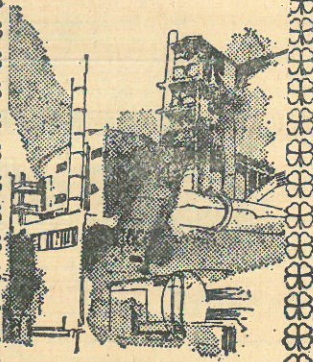
Gerçek Kültür
hazinesi
TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

(Folklor: 42)

sanayiye dönük yatırımları
ve 4000'i aşan ortağıyla
halka açık
gerçek kuruluş

TÜRKİYE
GARANTİ
BANKASI

(Folklor: 43)

EV

sahibi olmak
SİZİN DE
hakkınızdır

YUVA
hesabımızla
EV
edinmenize
yardımcıyız

tasarruf bankası
EMNİYET
SANDIĞI

(Basın: 60004 — 44)

TFLEWAUDOGCBVNJEHXSRPOMNHE
GDRDCCGCCCCCCEBCCJUC

WMQXHKGAUSE
ADTFUNHG
MZKBYE
NBIDO
AIBB

BANKANIZI
SEÇTİNİZ Mİ?

demek ki
görüşünüz
kuvvetli...

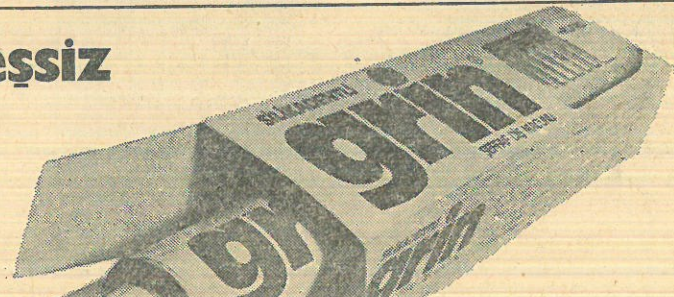
TÜRK TİCARET BANKASI

EDİRNE'den KARS'a kadar yurdun her köşesinde hizmetinizde

(Folklor: 45)

(Radar Reklam: 46)

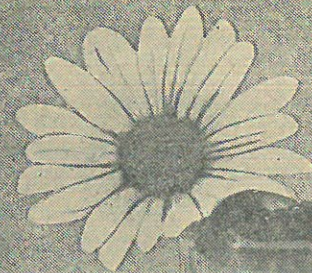
ağzınızda eşsiz
grin[®]
duygusu

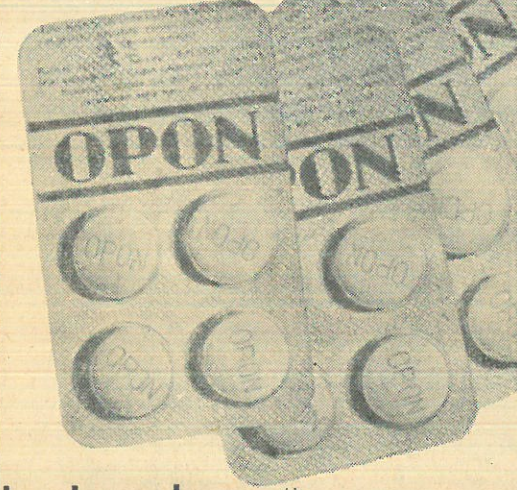
eşsiz grin duygusu
yaşantı ağızda
her gülüşünüzde belli olur
pürüzsüz diş sağlığı diler

grin

şeffaf yeşil hoş kokulu
diş macunu

çantanızda
daima

bulundurunuz

(Yeni Ajans: -- 47)

LOKMAN MÜSTAHZARI
HALK SAĞLIĞI HİZMETİNDE

- Ekza - 9 Ekzema merhemi
- Algo - Tablet Ağrı hapi
- Lokman - Tablet Ağrı hapi
- Algo - Analjezik tablet
- Algo - Tablet 4 tabletik
- Moruvit - Vitamine Kuvvet şurubu
- Kina - Kola İştah şurubu
- Anamur Burun ve göz damlası
- Meprol Tablet Sinir hapi
- Sollargen Granüle Ekzema - kaşını
- Sel de Gastrin Granüle Mide tozu.
- Gastro Goutes Mide damlası
- Gastroguanil İshal kesici tablet
- Metegastrin Mide tozu
- Derivit Yara ve yanık merhemi.
- Lokman Çayı Afiyet çayı tozu
- Dover Tablet Öksürük ve dronsite
- Metekodin Öksürük hapi
- Metekodin Öksürük şurubu
- Algo - Wax Ağrı merhemi
- Algo - Wax Vazo Grip ve ağrılarda
- Algo - Wax Nazal Nezle merhemi
- Ma-ka-ta Basur merhemi
- Cuti - Cura Cilt losyonu
- Pedi - Cura Ayak banyosu
- Pilo - Cura Saç İlacı
- Lokman Kaşe ağrı kesici
- Panason (20 Gr. paket) Sağlık çayı
- Panason (50 Gr. alüm. kutu) Deriseptol Yara ve göbek
- Dr. Krom Diş peti

(Folklor: 49)

Son baskı tarihi: 25.4.1979

biraların "ASI"
tekel birası...

(Basın: 60042 — 48)